Brabant Strip magazine 82

Zodiak

Interview met
Minck Oosterveer
& Willem Ritstier

BRABANT STRIP MAGAZINE

Gratis voor leden van *Brabant Strip vzw*, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99, en van *de Reclamestripclub*. Wordt niet los verkocht.

Redactie en medewerkers :
Willem Gay, J.P. Legein, Jean Smits, Yves Kerremans, Jozef Peeters, de familie Lezy, Martin Floré, Joop Schreurs, Philippe Mouvet.
Werkte mee aan dit nummer:
Henri Christiaen
Eindredactie en opmaak:
Patrick Vranken

Logo's:
Dirk Stallaert, Jef Nys, W. Vandersteen, Jan van Riel

INHOUD

Cover : © *Oosterveer en Ritstier*

Ledennieuws	**2**
Zodiak	**4**
Staatsgevaarlijk	**10**
Kluifje	**13**
Koffie klets	**18**
Reclamestrips	**25**
Verschijnselen	**28**
Zoekertjes	**30**

Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen en foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen.

Lidgeld 2001 :
(B):**600**fr, nr.**001-2980926-95**
(Nl): **40** Nlg, Giro **7616528**

Redactieadres:
Brabant Strip vzw
Berreweide 34, 1840 Londerzeel.
tel :(0031)(0) 52 / 31.23.46
E-mail en internetadres :
brabant.strip@worldonline.be
www.ping.be/brabantstrip
nr.9 van 23/11/2000
1.000 exemplaren

Noord-Zuid verbinding

Henri Christiaen leverde ons deze maand een nieuw deel in wat zo langzamerhand een cyclus wordt, over oorspronkelijk Nederlandse auteurs die in België gepubliceerd werden of worden.
Na Hans Kresse en Gerrit Stapel komen we zo - misschien enigszins onverwacht - uit bij Willem Ritstier en Minck Oosterveer, die de traditie van realistisch getekend dagbladstrips voortzetten. Beiden publiceerden vroeger in *Kuifje* en *Robbedoes* en tegenwoordig in *Suske en Wiske*-weekblad. Wat we willen aantonen met deze reeks : de inspiratie, de invloed en de wisselwerking op stripgebied stopt niet bij de denkbeeldige lijn die Noord en Zuid scheiden.

Al blijkt het steeds moeilijker te worden om de *merchandise* over de grens gepubliceerd en verdeeld te krijgen. Dat is jammer, want wat meer impulsen om aan uitwisseling te doen in de Nederlanden zou alleen maar positieve resultaten opleveren op artistiek vlak. Helaas zijn wij geen uitgevers en kunnen we niet meer doen dan een platform bieden, een nieuwe Noord-Zuid verbinding waarin we bepaalde zaken onder de aandacht brengen.
Geen uitgevers, schreven we, dat klopt, maar toch starten we deze maand met een nieuwe albumreeks, weliswaar met ouder stripwerk. Dat alles binnen het kader van onze opdracht : informatie samenbrengen en verspreiden.
De redactie

Ledendag TURNHOUT

Waar en wanneer?
Op zondag 10 december 2000 houden we onze eerste ledendag in Turnhout. Waarom in Turnhout? We streven al een tijdje naar een spreiding van onze bijeenkomsten over het land, zodat iedereen in zijn streek eens naar een ledendag kan komen, zonder dat de afstand een bezwaar mag zijn.Na de ledendagen in Lichtervelde (W-Vlaanderen), Zaventem (Brabant), leek Turnhout (Antwerpen/Kempen, vlakbij de grens) ons dus een geschikte locatie.

Hoe kom je er?
Op de E34 Antwerpen-Eindhoven neem je afrit 34 (Turnhout Centrum), dan rechts richting Kasterlee rijden en 200 meter verder (beneden aan de brug dus), opnieuw rechtsaf richting Tielen-Zevendonk. Aan de rotonde linksaf en 100 meter verder bevindt zich Parochiecentum Den Donk. Alles samen niet meer dan 500 meter vanaf de autostrade.

Wie is welkom?
Iedereen.

Wat doen we daar?
Handjes schudden, kennismaken met andere leden, contactjes leggen, pintjes of koffietjes drinken, stripjes ruilen of kopen, enzovoort. Leden verdelen zoals gewoonlijk gratis de beschikbare ruilstandjes onder elkaar. Opstellen kan vanaf 12u. Vanaf 13u kan iedereen erin, tot 17u.

PREMIERE!!!
Als het goed is, zit in dit nummer ook een aankondigingsfolder voor onze ***nieuwe albumreeks****. Achter de schermen is daar hard aan gewerkt en wordt er nog steeds hard gewerkt. Doordat we daarover nog niets konden vertellen, ontstaat op de duur een hoogst onaangenaam geconstipeerd gevoel, ongeveer zoals een kip die haar ei maar niet kwijt kan. Maar op 10 december zullen we er honderduit over vertellen en worden bovendien voor één keer de originele covertekeningen tentoongesteld. Niet te missen! Voor de volledigheid nog even vermelden dat ook twee albums van Kari Lente in voorbereiding zijn.*
We verwachten iedereen dus op 10 december in Turnhout.

AGENDA

Stripevenementen

Tot 7 jan 2001 **Brussel, BCB**
Bob en Johan De Moor: 2 generaties van Vlaamse auteurs.Door de creatieve strategieën van twee opeenvolgende generaties Vlaamse tekenaars met elkaar te vergelijken, krijgen we een betere kijk op de wijze waarop zij kaderen in het geheel van de Belgische stripproductie. Het BCB ligt in de Zandstraat 20, en is alle dagen open van 10u tot 18u, behalve op maandag. Info: Willem De Graeve (02/219.19.80)

02/12 t.e.m. 17/12 **Temse**
Tentoonstelling "ex-librissen getekend door tekenaars" in het Gemeentemuseum te Temse, Kasteelstraat 16. Te bezichtigen uitsluitend op zaterdag en zondag van 14u tot 18u. Info: 03/771.05.40

26 dec 2000 **Herenthout**
Platen- CD en stripverhalenbeurs (overwegend platen & cd). in het Parochie-centrum, Vonckstraat 15. Beursinfo: Gilbert Boderé (015/22.28.17)

07 jan 2001 **Aarschot**
Internationale strip- platen- en CD-beurs in de stadsfeestzaal, Demervallei 14. Toegang van 10u tot 18u. Signeeractie van Kas (*Hans, Voyageurs*). Beursinfo: 015/22.01.63 of 0495/21.01.63 (Kurt Discart).

21 jan 2001 **Berchem**
7de strip- en platenbeurs in het Alpheusdal, F. Williotstraat 22. Verschillende tekenaars komen signeren. *Brabant Strip is aanwezig (Joppe).*
Beursinfo: 03/605.02.87 (Van den Berghe – na 17u)

11 feb 2001 **Peisegem**
2de stripbeurs in de sporthal van de gemeentelijke tuinbouwschool, Molenbaan 54 (nieuwe locatie!), en dit van 10u tot 18u. Geerts, Linthout, Van Riet en Biddeloo komen signeren. *Brabant Strip is aanwezig (Michel).*
Beursinfo: 02/452.50.08, of 0476/97.00.26
of e-mail **kiekeboemuseum@belgacom.net**

18 feb 2001 **Lichtervelde**
Ledendag van Brabant Strip in zaal "Ten Boomgaerde" in de Boomgaardstraat van 14u tot 18u. Voor leden van onze vereniging is zowel de toegang als het gebruik van tafels om ruilmateriaal uit te stallen gratis. Zie ook routebeschrijving in BSM nr 64 pag 3.
Inlichtingen: Filip Vanderper (051/72.41.36 na 18u)

18 feb 2001 **Rijswijk (NI)**
Grote stripbeurs van de Randstad in de Darling Market van 10u tot 17u. Inkom 7,50 NGL. Beursinfo : Twan (0031) 06-23.28.28, of via **www.go.to/strip2000**.

04 maa 2001 **Breda (NI)**
Strip- boeken-, kranten- en ander oud drukwerkenbeurs in "de Scharen" (gemeentelijk sportcentrum), Claudius Prinsenlaan (vlakbij het casino). Toegang van 10u tot 16u30. Inkomprijs Fl 6,50 of 130 BEF. Beursinfo Tel/fax: (0031)-(0)413-342.009

18 maa 2001 **Opwijk**
Stripbeurs in JH Nijdrop, Marktstraat 67A. Beursinfo: 052/35.61.65. *Brabant Strip is aanwezig.*

25 maa 2001 **Leiden (NI)**
15de Leidse stripdag in de centrale bibliotheek, Nieuwstraat 4, en dit van 12u tot 17u. Er is tevens de traditionele stripboekenbeurs op het "Leids Peipie". Info: Leidse Stripshop (0031)071-512.18.02 of e-mail: **info@leidsestripshop.demon.nl**

22 april 2001 **Leuven**
Jaarlijkse stripbeurs ingericht door stripclub Tafel Rond in zaal "Het Bad", Martelarenlaan (achter het station), en dit van 10u tot 17u. Signeeractie is voorzien. Beursinfo: JP Hendrickx (016/23.65.97)

20 mei 2001 **Heide-Kalmthout**
4de stripbeurs in zaal "Centrum" van 10u tot 17u. Speciale uitgave: 3de (laatste) telefoonkaart van S&W. Beursinfo: 011/72.65.63 (Danny)

27 mei 2001 **Deurne**
Grote strips- CD en platenbeurs in sporthal Schijnpoort, Schijnpoortweg 55 (achter het sportpaleis).
Beursinfo: Frank Van Bergen (03/325.45.60) of mailen kan naar **Frank.Van.Bergen@Village.uunet.be**

23 en 24 jun 2001 **Zulte**
4de stripbeurs in zaal Brouwershuis, Staatsbaan 145. Beursinfo: Roland Guillemijn (056/60.52.89)

Info schriftelijk naar : Brabant Strip Agenda, p/a Michel Sels, Kreupelstraat 144 te 1980 Eppegem, tel : 015/62.33.89 ; Fax : 03/256.47.53 ; e-mail: sels.michel@pi.be De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand.

Ledennieuws

Lidgeld 2001
Gezien het succes van deze formule vorig jaar, werd ook dit jaar een bankoverschrijving meegeniet met dit magazine. Zeg dus niet binnen zes maanden dat je het niet gezien hebt. Opgelet! Alleen te gebruiken door Belgische leden. De Nederlanders krijgen binnenkort een Nederlandse acceptgiro in de bus. In ieder geval, wie benieuwd is wat we volgend jaar weer uit onze hoge hoed halen, stuurt zo snel mogelijk zijn bijdrage. Want zonder die (nog steeds even kleine) bijdrage kunnen we het echt niet doen.

Vermiste leden
Er zijn zo van die handige mensen die verdwijnen zonder een nieuw adres op te geven. Wij krijgen dan het magazine terug van de postbode. Zes maand later komen ze dan zeggen : "ik krijg al een hele tijd niets meer". Daarom noteren we nu alvast dat Anne Van Hout, Jan Schoeters en Christian Verholleman nog minstens magazine 81 te goed hebben.

Zodiak, niet zomaar een dagstrip

Het moet van Eric de Noorman en Huon de Neveling geleden zijn, dat ik nog zo geboeid werd door een dagstrip. Dit overkwam me toen ik -via Ron Streppel van uitgeverij Boumaar- toevallig het album Zodiak in handen kreeg. De strip loopt reeds enige jaren met succes in de Nederlandse krant met de grootste oplage, De Telegraaf.
De avonturen van de hoofdfiguur, Tom van Santen, deden me onvermijdelijk terugdenken aan de heroïsche lotgevallen van Eric de Noorman, toch aan de eerste twintig verhalen. De verhalen van Zodiak lees je in één ruk uit: actie, spanning en technisch geslaagde tekeningen zijn de succesingrediënten van deze strip. Momenteel zijn de eerste verhalen, Libra, Ari, Scorpii, De ring van Zodiak en Chyron gebundeld uitgegeven in softcover én in luxe-editie door Boumaar.

- Henri Christiaen -

Waar gaat het over?

Zodiak was ooit een harmonieuze samenleving waar alle sterrenbeelden vredig naast en met elkaar leefden. Evenwel is Zodiak geëvolueerd naar een wereld van haat en liefde, intriges en verbeten strijd tussen de sterrenbeelden, die elk in hun rijk heersen. Bij z'n zoektocht door de wereld van de dierenriem naar zijn verdwenen lief Caren, komt Tom in een stroomversnelling van fantastische avonturen en hachelijke situaties terecht. Daarbij ontmoet hij de meest bizarre en raadselachtige figuren en op de koop toe een resem verbijsterend mooie jonge dames. Uiteindelijk arriveert hij bij de Libra, die hem in ruil voor een wederdienst wil helpen om Caren terug te vinden. Het rijk van de Zodiak wordt immers bedreigd met de ondergang : een incomplete dierenriem is hier de oorzaak van. Tom van Santen krijgt nu de opdracht om de ontbrekende amuletten opnieuw met de dierenriem te verenigen. Het verdwijnen van Tom en Caren is niet onopgemerkt gebleven en het is nu de pittige vrouwelijke detective Bob Karn die het tweetal opspoort en onvermijdelijk in de surrealistische wereld van de Zodiak belandt met haar wonderlijke bewoners.
Reeds 17 jaar duurt de samenwerking tussen tekenaar Minck Oosterveer (Dordrecht, 19 juli 1961) en scenarist Willem Ritstier (Rotterdam,12 juni 1959). Naast Zodiak hebben ze ook andere verhalen op hun actief zoals Jack Pott en Claudia Brücken. Dus hoog tijd om ze eens te onderwerpen aan een dubbelinterview voor Brabant Strip.

Bij Zodiak valt me de ijzersterke verhaallijn op. Het geheel is doordacht opgebouwd. Is scenarioschrijven een arbeidsintensieve bezigheid ?

Willem : Bij elk verhaal heb ik een summier overzicht van het begin en het einde, maar het eigenlijke verhaal ontvouwt zich vaak pas op het moment van schrijven. Eigenlijk zie ik het schrijven een beetje als het dagelijks leven, waarin je ook niet weet wat er morgen voorvalt. Dat houdt het schrijven levendig en fris, maar daardoor ook wel extra moeilijk om het uiteindelijke doel te bereiken.Vaak is een situatie of een steekwoord het begin van een nieuw verhaal, maar soms heb ik niet meer dan een beginscène en een vaag idee van de afloop. Vreemd genoeg blijkt vaak dat mijn onderbewustzijn voor alles al een plekje heeft bedacht en zo lukt het me telkens weer om binnen de gestelde stroken een goed en duidelijk verhaal te vertellen.

Bestaat er in Nederland zoiets als een opleiding voor stripauteurs?

Willem : Op het gebied van tekenen en schrijven ben ik een autodidact. Alles wat ik doe heb ik mezelf aangeleerd door veel om me heen te kijken en te onderzoeken. In 1983 ben ik begonnen met het maken van strips voor plaatselijke kranten en tevens werd mij door Jos Wauters, Erwin Cavens en Marc Meul (van de redactie van de Nederlandstalige *Robbedoes*) een kans geboden om enkele strips in Robbedoes te plaatsen zoals Bartje, Stanley en Harry Lipwitts. In datzelfde jaar leerde ik Minck kennen en besloten we om samen te gaan werken.

De tekeningen bij Zodiak zijn tekentechnisch en grafisch zeer mooi uitgewerkt, met puike zwart-witcontrasten. Werd er voor die tekenstijl inspiratie gezocht bij andere tekenaars ?

Minck : Ten eerste ben ik in Nederland natuurlijk opgegroeid met de traditionele krantenstrips. Niet via de kranten want in de jaren zestig stonden *Eric de Noorman, Huon de Neveling* en *Aram* niet meer in de krant, maar vond ik ze gelukkig gebundeld bij de jeugdbibliotheek. Op dezelfde manier kwam ik in contact met de Amerikaanse strips *Flash Gordon* en *Rip Kirby*. Via een bijlage van het stripblad *Pep*, ontdekte ik de *Spirit* van Will Eisner en toen ik ontdekte dat Eisners tekenstijl was gebaseerd op die van Milton Caniff werd ik verslaafd aan *Terry and the Pirates*. Al deze strips die stuk voor stuk gekenmerkt worden door een hoogwaardige grafische en tekentechnische kwaliteit en een meer sterke zwart-wit verhouding, hadden grote invloed op mij. Daarbij ontdekte ik ook hun Europese navolgers zoals Jijé, Hermann en Hugo Pratt. Mijn stijl zat dus al snel in de richting van de krantenstrips en toen er steeds meer belangstelling kwam van de kranten om weer nieuwe Nederlandse krantenstrips op te starten na jaren van Amerikaanse aankopen, ontstond er een vraag waarop mensen gingen inspelen. Iemand startte een agentschap op voor het verkopen van krantenstrips en hij bracht nieuwe tekenaars in contact met de oude garde ter begeleiding.

Je vertelde me ooit dat Gerrit Stapel één van je leermeesters was. In welk opzicht ?

Minck : Wel, ik kwam in contact met Gerrit Stapel, de maker van o.a. *Huon de Neveling.* Het contact is maar heel kort geweest maar ik heb er meer van geleerd dan van iedere andere gesettelde Nederlandse striptekenaar. Hij leerde me hoe ik zo snel en zo goed mogelijk moest werken voor het maken van een dagstrip, zonder bang te zijn voor het maken van fouten want je hebt geen tijd om die te verbeteren. De fouten moeten een onderdeel van de stijl zijn waardoor ze weer worden verdoezeld. Hij leerde me dat het voor het indienen van een dagstrip niet nodig was om tekentechnisch perfect te werken, maar de illusie op te wekken dat alles tekentechnisch goed in elkaar zit. Vooral bij iemand als Milton Caniff kun je goed zien wat daarmee bedoeld wordt. Anderen wezen me juist alleen op de fouten die ik maakte. Ik had ook wel wat opleiding gehad, drie jaar lang, voor leraar tekenen. Helaas volgde ik die opleiding begin jaren tachtig toen er Nederland helemaal geen vraag was naar leraren in het onderwijs. Ik besloot striptekenaar/illustrator te worden. Dat was altijd al een wens geweest, die ik vóór die tijd niet als realistisch beschouwde, want zeker striptekenaars kwamen in Nederland nauwelijks aan de bak. Mijn besluit was dan ook niet echt logisch.

Verliep jullie debuut met vallen en opstaan, was het moeilijk om aan de bak te komen ?

Willem : Alle begin is moeilijk, maar gelukkig werkte mijn echtgenote en kreeg ik daardoor de kans om de stripmarkt te gaan verkennen. Ik klopte gewoon overal aan en van de 50 keer werd er misschien 1 of 2 keer opgedaan en mij een plaatsing aangeboden.

Minck : Ik liet al doorschemeren dat er geen vraag was naar striptekenaars. In Nederland waren er toen maar twee stripbladen, namelijk *Eppo* en *Titanic*. Beide bladen boden weinig ruimte voor nieuwe stripmakers. Dus volgden we net als iedereen eerst het circuit van amateurbladen en kleine uitgeverijen die nooit betaalden en vaak failliet gingen voor ze iets van je uitgaven. Daarbij kwam natuurlijk ook dat we beiden nog op zoek waren naar een eigen stijl. Voor mij gold met name of ik verder wilde met realistisch werken, wat in Nederland een zeer slechte keuze is, of karikaturaal gaan leren werken. Uiteindelijk bleek er voor ons wel ruimte te zijn in België. Willem bij *Robbedoes* en beiden bij *Kuifje* en Standaard Uitgeverij.

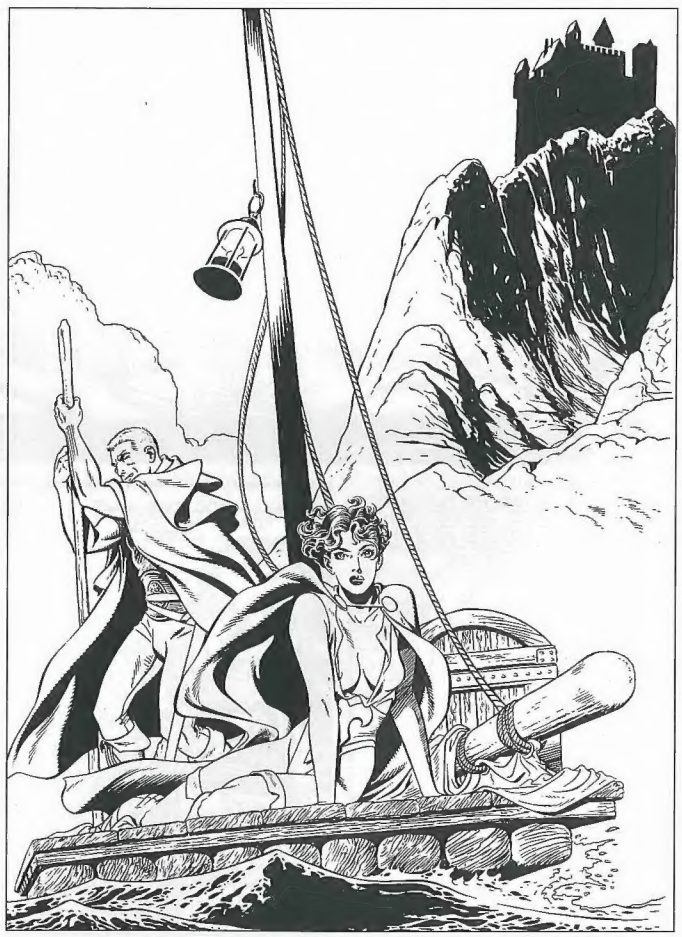

Afbeelding links : Tom en Caren; rechts : cover voor het eerste album

Als ik het goed heb, startte jullie samenwerking met de strip *Philip J. Bogaard*. Opmerkelijk hierbij is dat het een zogenaamde "gemengde strip" is. Kunnen jullie iets meer vertellen over dit gezamenlijk project ?

Willem : Niet *Philip J. Boogaard,* maar *June May* was de eerste strip waar de samenwerking mee begon. June May was een voorloper van de latere Claudia Brücken waarvan uitgeverij Boumaar in het derde kwartaal van 2000 het vierde en laatste deel heeft uitgegeven. June May was een strip die we voor ons eigen amateur-stripblad *Yèch* maakten, maar al gauw kwam er belangstelling voor de strip vanuit Lombard.

Minck : Ik had ooit een one-shot gemaakt voor Yèch met in de hoofdrol een sexy dame met een pistool. Toen was Mark van Oppen (Marvano) nog hoofdredacteur van Kuifje en hij vroeg mij deze one-shot verder uit te werken voor een nieuw blad van de Lombarduitgaven. Willem ging deze korte verhalen schrijven. Uiteindelijk hield Jean Luc Vernal de publicatie tegen. Hij was hoofdredacteur van *Tintin* en dus belangrijker dan die van de Nederlandse vertaling *Kuifje*.

Willem : Philip J. Boogaard was een project dat toevallig ontstond. Het leek mij wel gek om twee stijlen (die van Minck en mij) in één strip te bundelen en te kijken waar dat toe zou leiden. Mijn Boogaard vertelde het verhaal op een heldhaftige wijze en Mincks Boogaard toonde de waarheid, die een stuk minder flatteus was.

Minck : Philippe J. Bogaard was eigenlijke een ideetje gebaseerd op films zoals de Maltese Falcon, waarin Humphrey Bogard de detective Phillip Marlowe speelt. De stoere cynische voice uit de film die het verhaal aaneenrijgt, wordt verbeeld door de karikaturale stijl van Wim. Mijn realistische zwartwit stijl laat de werkelijkheid zien, namelijk een oerdomme detective die als stuntelend zijn secretaresse of zijn vriendin de zaken helpt oplossen. Jos Wauters, hoofdredacteur van Robbedoes had belangstelling voor de strip en nam hem mee toen hij verhuisde naar Standaard Uitgeverij. Tegelijkertijd werd de strip ook een krantenstrip die in wekelijkse versie in een aantal zaterdagafleveringen van het *Rotterdams Nieuwsblad* verscheen.

Jack Pott

Bij het lezen van het verhaal *Het vergeten Eiland* van Jack Pott moest ik onvermijdelijk denken aan Tom van Santen. Deze laatste lijkt me een bijgestuurde versie van Jack Pott. Klopt deze vaststelling?

Minck : Dat klopt niet helemaal. Jack Pott is veel meer een parodie op de pulpverhalen en B-films uit de jaren dertig en veertig die in de VSA werden gemaakt. Hij is ook geen echte held. Hij is een beroepsgokker die voornamelijk last heeft van een groot libido à la James Bond. En dat is precies wat hem steeds in moeilijkheden brengt. Hij heeft helemaal geen zin in het spelen van een heldenrol. Zijn passies zijn gokken en vrouwen en verder heeft hij weinig andere interesses. Gelukkig heeft hij wel gevoel.

Philip J. Bogaard, een combinatie van realistische en karikaturale stijl

PHILIP, ER IS EEN KLANT VOOR JE...
SHIT! NET NU IK BIJ DE ONTKNOPING AAN BEN GEKOMEN..!
MIKE HAMMER
GOEDENDAG MENEER BOGAARD, MIJN NAAM IS JEFFERSON... VAN JEFFERSON, JEFFERSON EN JEFFERSTONE...
IK HAD HET MERKWAARDIGE GEVOEL, DAT HET HIER OM EEN VREEMD ZAAKJE GING EN BESLOOT AANDACHTIG TE LUISTEREN...
WIJ, VERTEL EENS, WAAR KOM JE ME VOOR STOREN?!
HET BETREFT HIER EEN HEEL DELICATE ZAAK, MENEER BOGAARD!!
MIKE HAMMER
HIJ VERTELDE MIJ, DAT HIJ AL WEKEN WERD GETEISTERD DOOR EEN AUTO-BANDENDIEF, DIE HET ALLEEN MAAR OP HEM LEEK TE HEBBEN VOORZIEN, DAAR ZIJN ANDERE COLLEGA'S GEEN AUTO'S BLEKEN TE BEZITTEN!!

Willem : De krantenstrip is voor mij en Minck altijd een droom geweest. Jack Pott bleek een goede vingeroefening en ontwikkelde zich al gauw tot een populaire strip, maar helaas wilde *Het Algemeen Dagblad* waar wij toen voor werkten niet langer meer een avonturenstrip en moesten we de reeks na het zesde verhaal tot ons grote verdriet beëindigen. Na een poosje kreeg ik te horen dat een andere grote krant in Nederland op zoek was naar een avonturenstrip en toen stelde Minck me voor om een poging te doen.We vonden het niet gepast om Jack Pott aan te bieden en besloten een nieuwe strip te ontwikkelen en dat werd Zodiak. Natuurlijk heeft de opzet van Jack Pott wel model gestaan voor Zodiak, maar heeft nu zijn eigen richting wel gevonden.

Minck : Tom van Santen is bedoeld als een echte held. Hij is op verzoek van *De Telegraaf* losjes gebaseerd op Alex Raymonds Flash Gordon en is dan ook een typische jaren dertig pulpheld. Hij is stoer, gespierd, kan alles en is vooral monogaan ook al komt hij nog zo veel mooie vrouwen tegen. Misschien zou je kunnen zeggen dat Jack Pott een parodie-versie van Tom van Santen is, ook al is Jack Pott eerder ontstaan dan Tom van Santen.

te hebben gelezen ben ik er maar mee gestopt. Ook andere fantasyschrijvers konden mijn aandacht niet vasthouden tot ik Raymond E. Feist ontdekte, die mij zodanig heeft gegrepen dat ik direct al zijn boeken (11 stuks) heb gelezen en nu al uitkijk naar zijn volgende boek.

Lever je ook nog scenario's af voor andere strip-tekenaars?
Willem : Op dit moment schrijf ik nog voor drie andere tekenaars strips en ik ben sinds kort ook bezig om voor een nieuwe tekenaar een serie op te zetten.

Hoe kijk je aan tegen je eigen tekencreaties, Minck?
Minck : Ik sta zeer kritisch tegen mijn creaties. Ik vertelde al dat je bij het maken van dagstrips niet te veel moet streven naar perfectie omdat daar geen tijd voor is. Fouten zijn niet te verbeteren, daar is geen tijd voor. Je moet een soort middenweg vinden tussen snel werken en goed werken. Dat neemt niet weg dat je elke fout zelf ziet. Lezers zien alleen het geheel wat je maakt maar zelf ken je elke lijn en zie je dus ook alles wat je verkeerd doet. Onbewust streef je toch steeds maar weer naar iets beter doen dan de vorige keer.

Tom van Santen belandt in een fantasywereld.

Waar haal je de inspiratie voor de verhalen vandaan, Willem? Sta je toe dat Minck invloed heeft op het profiel en het karakter van de hoofdpersonages, of meer zelfs op de verdere uitwerking van de verhalenlijn ? En botst het weleens tussen jullie ?
Willem : Het idee van Zodiak heb ik zelf ontwikkeld en vervolgens aan Minck voorgesteld. Scenario (verhaallijn), teksten (dialogen) en karakters worden volledig door mij ontwikkeld en grafisch vorm gegeven door Minck. We hebben zelden of nooit overleg en laten elkaar bijna geheel vrij in ons werk. Onenigheid hebben Minck en ik heel zelden. Als er zich problemen voordoen lossen we dat op en gaan daarna gewoon weer verder met ons werk. Voor de covers van de albums geef ik Minck wat ideeën, die hij op zijn eigen manier invult, waarna ik de covertekening inkleur.

Je komt over als een geboren en vooral gedreven verteller.
Willem : Schrijven kun je eigenlijk niet leren. Het vertellen is een soort tweede natuur van mij. Ik vind het heerlijk om een andere wereld te creëren waarin helden, maar ook antihelden rondlopen en avonturen beleven. Echte voorbeelden uit de literatuur heb ik niet, maar ik denk dat ik veel van mijn inspiratie put uit speelfilms. Het zijn meer beelden die mij aanzetten tot het schrijven van dat wat ik schrijf. Sinds een jaar ben ik mij pas echt gaan verdiepen in fantasy om te kijken of mijn kijk op deze wereld een beetje overeen kwam met de fantasywereld uit de literatuur. Mijn eerste boek, *In de ban van de ring* kon mij geheel niet boeien en na anderhalf boek

Ik kan ook niet zo goed terugkijken naar mijn oude werk. Dat ziet er voor mij allemaal slecht uit en moet verbeterd worden.

Denken jullie dat de avonturen van Tom van Santen ooit in kleur uitgeven worden?
Willem : Zodiak is van oorsprong een krantenstrip en wordt dus in zwart/wit geplaatst. Een andere reden is dat het onbetaalbaar is om de hele strip na afloop nog eens in te kleuren en het bijna niet rendabel te maken is voor een Nederlandse uitgever.

Minck : Dat klopt, het is duur, vooral als je iets uitgeeft in het toch beperkte Nederlandse taalgebied. Ter vergelijking : Claudia Brücken kwam er wel in kleur, maar verscheen ook in het Frans en het Zweeds, verder in een Nederlandse krantenbijlage en ze had bovendien al een voorpublicatie in kleur in *Kuifje* en *Hello BD*. Zodiak verschijnt in de eerste plaats alleen in zwart-wit en heeft dan wel een gigantische oplage in voorpublicatie, maar dat zegt niets over de verkoop van de albums in het Nederlandse taalgebied.

Tegenwoordig is de dagstrip in verdrukking. Kranten nemen meer en meer voorpublicaties op van albums van de gevestigde uitgeverijen, XIII, Largo Winch en dergelijke. Wat vinden jullie van deze ontwikkeling?
Willem : De markt wordt steeds krapper en voor nieuwe initiatieven is er praktisch geen ruimte meer. Naast de keuze

van kranten om albums van andere uitgeverijen goedkoop voor te publiceren heb je ook te maken met een gebied waar slechts enkelen de hele markt bezetten en geen concurrentie dulden. Helaas moeten wij leven met dit verschijnsel, tot wanneer kranten ooit weer behoefte krijgen aan variatie en identiteit.

Minck : In Nederland ontstaat er in de kranten juist meer ruimte voor krantenstrips. Zo'n tien jaar geleden werd er alleen maar goedkoop ingekocht in de VSA. Maar uiteindelijk realiseerden de kranten zich dat het leuker was om strips van eigen bodem te plaatsen en, wat ook belangrijk is, kwamen er weer mensen die bereid waren om dagstrips te maken. Jarenlang vond men dit te zwaar om te doen en de betaling was ook niet om over naar huis te schrijven. Natuurlijk is het aantal kranten dat in staat is een eigen productie te betalen beperkt. We zijn er wel achter dat het veel moeilijker is om buiten Nederland een plaats in de kranten te veroveren. Er moet ergens ruimte vrij zijn en dat vind je maar zelden. Als in België de kranten alleen nog maar albums van gevestigde uitgeverijen voorpubliceren, vind ik dat geen beste zaak. Zo verdwijnt de specifieke krantenstrip van 1 à 2 stroken met zijn kenmerkende cliffhanger.

Een vast gegeven in de verhalen van Tom van Santen zijn de bloedmooie en sensuele dames. Ook de detective Claudia Brücken - een kattin met negen levens - hoort in dat rijtje thuis. Hadden jullie daarmee een bepaalde bedoeling ?

Minck : Oorspronkelijk niet echt. Ik kwam er gewoon achter dat ik vooral onder invloed van Will Eisner en Milton Caniff erg goed was in het tekenen van deze dames. Ik weet nog dat ik erg gecharmeerd was van de figuur P'gel uit The Spirit en dat ik June May/Claudia Brücken uiterlijk min of meer naar haar heb gemodelleerd. Het is natuurlijk ook gewoon leuk om dat te doen. En ik heb ook wel een beetje last van het probleem dat Milton Caniff had. Hij zei: *"Mijn probleem zijn de dames. Niet om ze te tekenen... maar om ze hun kleren aan te laten houden"*. Commercieel blijkt het natuurlijk ook wel handig.

Willem: Vrouwen in mijn strips zijn altijd gelijk aan de mannen die ik er rond laat lopen. Het uiterlijk wordt vaak door Minck ingevuld -soms in overleg- en hij tekent nu eenmaal liever mooie dan lelijke vrouwen. Helaas is iedereen altijd geneigd om naar het uiterlijk van de vrouwen te kijken, maar als je op de karakters let, zie je vaak dat de vrouwen in mijn strip helemaal niet zo mooi zijn als ze op het eerste gezicht wel lijken. Als je Zodiak goed leest, zie je ook dat de verhouding tussen mannen en vrouwen gelijk is.

Hoe staat het nu met de verdere avonturen van Tom van Santen ? Staan er nog andere tekenprojecten op stapel?

PARDON ? EERST REDDEN WE JE LEVEN EN NU HEB JE GEEN TIJD OM MET ONS FEEST TE VIEREN ?
HET SPIJT ME ENORM MAAR IK MOET VERDER.
DAT HAD JE GEDACHT, SCHAT ! ZO GEMAKKELIJK KOM JE NIET VAN ONS AF !

Claudia

Minck : Tom van Santen blijft gewoon doorgaan. Overigens is hij niet de enige hoofdrolspeler in de strip Zodiak. Enkele verhalen gaan over een vrouwelijke detective die in opdracht van Toms vader naar zijn verdwenen vriendin op zoek is. Daarnaast werken we nog aan de strip *Rik Rolluik* voor het *Suske en Wiske Weekblad,* wat niet te vergelijken is met Zodiak. Het is een typische strip voor kinderen.

Willem : De avonturen van Tom van Santen ontwikkelen zich steeds verder en hij krijgt ook steeds meer diepgang. De verhaallijn krijgt een nieuwe en onverwachte wending en opent weer deuren naar nieuwe avonturen. Zolang ik nog beelden zie en er avonturen in mij opborrelen, zal de queeste voortgaan, maar als de koek op is, zal ik dat tijdig melden. Overigens is Tom zoals Minck aangaf niet de enige hoofdpersoon van de strip en is het goed mogelijk dat ik hem een tijdje uit de schijnwerpers haal of slechts op de achtergrond laat figureren. Nieuwe tekenprojecten staan er voorlopig niet op stapel, hoewel ik wel ideeën heb voor een realistische krantenstripsoap waarvan Minck al vier stroken heeft gemaakt. Maar voorlopig concentreren wij ons op Zodiak en dat is al een hele kluif.

Krijgen jullie veel reacties van Zodiak-lezers?

Minck : Oorspronkelijk was er een continue vraag naar albums. Daaruit kon je al afleiden dat er veel belangstelling was voor Zodiak. Aangezien de distributie van de albums niet zo best is, krijgen we nu steeds de vraag waar je het album kunt kopen.

De mooie moerasmeisjes staan hun mannetje en weten wat ze willen. Als Tom het aanbod voor een "feestje" afwijst, krijgt hij er van langs.

Tom van Santen poseert in ware Flash Gordon-stijl

Over de inhoud hoor je niet zo veel behalve dan dat de lezers erg gelukkig zijn met een ouderwets geschoeide krantenstrip in de vorm van een avonturenverhaal.

Willem : De reactie van de lezers is heel positief. Gezien de vraag naar de albums bezorgen wij de lezers van de krant elke ochtend een genoeglijk begin van de dag.

Vind je het niet hoog tijd dat Vlaanderen ook kennismaakt met de avonturen van Tom van Santen ?

Minck : Natuurlijk is dat nodig . Er is ook veel vraag naar. De albums hebben lang moeten wachten op een degelijke verspreiding in Vlaanderen. Maar zo slecht als de verspreiding in Nederland is, zo slecht is die ook in België... slechter zelfs.

We hebben ook contacten met *Het Laatste Nieuws*, maar daar heb ik helaas nog weinig hoop op. Misschien een andere Belgische krant, wie weet.

Hoe kijken jullie aan tegen het fenomeen van stripbeurzen en signeeracties voor de soms ongeduldige en bizarre stripfanaten ?

Minck : Dat is soms vermoeiend en soms vervelend. Aan de andere kant heb je ze ook weer nodig en zijn het ook fans. Na een festival ben ik over het algemeen helemaal stukgetekend en gesigneerd, maar ik heb wel het gevoel dat men voor mij en mijn strips is gekomen. Wat ik echt vervelend vind, is als kinderen in de verdrukking komen door toedoen van extreme fanaten. Verder vind ik het erg prettig om weer eens in contact te komen met kennissen die ik heb in de stripwereld. Ik ken vooral mensen uit de Belgische, Engelse en Amerikaanse stripwereld en niet uit de Nederlandse stripwereld. Over het algemeen heb je alleen op beurzen de gelegenheid om elkaar weer te spreken.

Willem : Zodiak heeft een heel ander publiek dan wij voorheen gewend waren en daardoor worden stripbeurzen en signeeracties een stuk interessanter. En het hoort er gewoon bij. Je werkt per slot van rekening voor je publiek.

De sfeer van de grote klassieken is onmiskenbaar aanwezig in deze reeks...

Jean Van Hamme :
"ik weet ook niet wie XIII werkelijk is"

Op 30 oktober werd in Brussel de nieuwste XIII, *Staatsgevaarlijk*, voorgesteld aan de pers in de gebouwen van Euroclear, in het hart van de blitse Brusselse zakenwijk. Euroclear is de partner van Dargaud voor het lanceren van het nieuwste XIII-album. Alleen al de trip door het gebouw met de nodige bewakers, bezoekerspasjes, automatische deuren en talloze liften bracht je onwillekeurig in een Pentagon-sfeertje. Dat was alvast meegenomen.

- Patrick Vranken -

Eenmaal in de high tech -vergaderruimte werd de verzamelde pers - als in een scène uit *Wall Street* - platgeslagen met cijfers en tabellen die de *campaign* voor *Staatsgevaarlijk* moesten verbeelden. Jazeker, op groot scherm én met ingebouwd promotiefilmpje voor XIII, in het Frans. Van het gegoochel met cijfers valt vooral dit te onthouden : Dargaud heeft een streefcijfer van 650.000 te verkopen exemplaren (Franse en Nederlandse editie samen), een flinke stijging dus ten opzichte van de 350.000 voor het vorige album, *Het vonnis.* De uitgever wil ook een bekendheidsgraad van 60% bereiken in plaats van de huidige 40%. Iedereen moet XIII leren kennen. Om dat te verwezenlijken wordt een reclamebudget van 150.000.000 BEF uitgetrokken. Nogal onwezenlijk allemaal. Voor wie er nog aan twijfelde : XIII is business, *big business*, vooral gericht op Frankrijk.
Na de nodige formele verklaringen van diverse Nederlandsonkundige hoofden *(cliché),* inbegrepen *ze big boss* die zijn Franse nationaliteit opwierp als excuus voor zijn onkunde *(O, cliché der clichés!)* wist verkoper van dienst Jean Van Hamme, met voldoende ervaring uit een vroeger commercieel leven, zijn product professioneel aan de man te brengen. Wat, is dat geen heiligschennis, een strip als "product" bestempelen?
"Auteurs moeten eens leren aanvaarden", vindt Van Hamme, "*dat een strip een kunstwerk is zolang het op de tekentafel ligt. Zodra het kunstwerk gedrukt is, wordt het een product. Dan treden allerlei mechanismen in werking om het product aan de man te brengen".*
Zolang de koe nog niet droog staat, wordt ze dus gemolken, in naam van de productiviteit? *"Zeker niet.",* aldus Van Hamme, *"Het is niet zo dat William Vance en ikzelf - zoals wel eens beweerd wordt - steeds maar nieuwe albums blijven maken onder buitengewone druk van de uitgever. We hadden inderdaad al een punt achter de reeks kunnen zetten na de eerste cyclus, na acht verhalen of na twaalf verhalen, maar zolang William en ik er zelf nog een zekere amusementswaarde in vinden, blijven we doorgaan".*
Amusement? Dat Van Hamme zelf nog plezier beleeft aan het schrijven, zullen we maar aannemen als hij het met zoveel overtuiging weet te brengen, maar geldt dat ook voor William Vance? Van Vance is bekend dat hij voor zijn amusement veel liever een nieuwe *Bruce J. Hawker* tekent, een reeks die *geen* commercieel succes kent. De manier waarop Van Hamme de samenwerking tussen de twee titanen voorstelt, roept trouwens ook niet meteen een beeld van kolossale *fun* op *: "Je moet je dat niet zo voorstellen als een idyllisch plaatje: de tekenaar die aan zijn tafel zit te werken en de scenarist die over zijn schouder meekijkt en af en toe een*

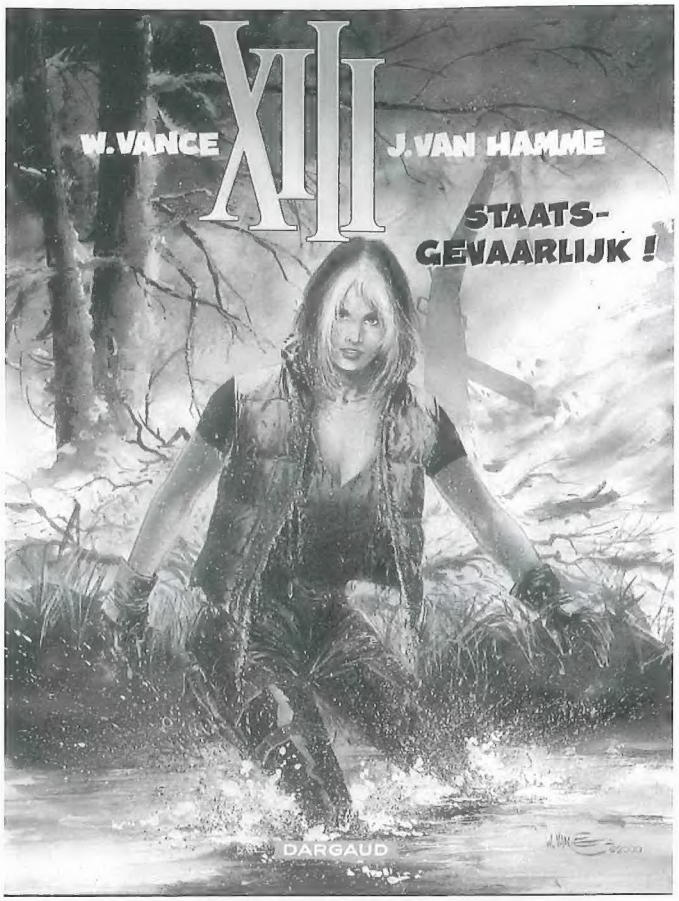

vriendschappelijk schouderklopje geeft of wat suggesties doet. Nee, William leeft teruggetrokken in Spanje en komt niet graag naar buiten. Wij bespreken een nieuw verhaal per fax en per telefoon. Dat gaat meestal erg snel. Het is een wat beperkte manier van communiceren, maar het werkt".
Van Hamme spreekt tegen dat hij een auteur van succesreeksen zou zijn, met name *Thorgal, Largo Winch, De meesters van de Gerst* en *XIII* en staaft zijn bewering als volgt : *"Ik kan een stapel voorbeelden aanhalen van reeksen van mijn hand die niet verder kwamen dan één of twee albums of zelfs nooit het licht zagen. Voor elk succesverhaal is er wel een tegenhanger. Momenteel ziet mijn planning er als volgt uit : de helft van het jaar werk ik aan mijn topreeksen. Dan neem ik drie maanden vakantie en de andere drie maanden besteed ik ter ontspanning aan creatieve projecten die me aan het hart liggen, een roman bijvoorbeeld, waarvan misschien 900 exemplaren verkocht zullen worden, als hij ooit uitgegeven wordt. Ik beleef wel degelijk nog steeds plezier aan het schrijven".*
Maar goed, hoe dan ook blijft XIII toch maar eeuwig op zoek naar zijn ware identiteit, of niet? Op dergelijke vragen scoort Van Hamme zonder aarzelen : *"Wel, ik zal jullie een kijkje gunnen achter de schermen : ik weet zelf ook niet wie XIII in werkelijkheid is! Ooit zal zijn zoektocht een einde krijgen. Ik weet dus wel al hoe hij op een dag achter zijn ware identiteit zal komen, ik weet alleen niet wat zijn identiteit is... Maar op de dag dat hij zijn ware identiteit zal kennen, zal het verhaal afgelopen zijn. Ondertussen zijn er nog een aantal nieuwe aspecten van het personage die we kunnen ontdekken. We gaan dus door".* Van Hamme voegde de daad bij het woord en overhandigde voor het oog van de camera's een envelop met het volgende verhaal aan uitgever Dargaud.

Nieuwe avonturen?

Nu we de omstandigheden kennen, werpen we met de nodige voorkennis een blik op de nieuwe XIII. De nodige voorkennis, inderdaad, want vermits de plot steeds ingewikkelder wordt,

is het noodzakelijk vooraf eerst *Drie zilveren horloges, Het vonnis* en *XIII, The mystery* te herlezen. Daarmee -en vooral met dat laatste- ben je alvast enkele uren zoet, niemand kan zeggen dat de auteurs ons geen waar voor ons geld bieden... En ja, de voorspelling van Van Hamme komt uit : wie dacht dat we na de Ierse episode eindelijk wisten wie XIII was, Jason Fly, alias Jason Mac Lane, in feite Jason Mullway, is er aan voor de moeite. XIII werd gevangennomen na het vonnis van Wally Sheridan en wordt nu berecht door een klein comité voorgezeten door grote vijand Giordino. Tijdens deze "rechtszaak" wordt aangetoond dat Jason(?) dan toch niet de zoon is van Sean Mullway. XIII wordt vogelvrij verklaard.
XIII en de lezer kunnen dus terug naar af en je vraagt je af ze dit allebei niet een beetje beu worden. XIII is gestart als een cultstrip die louter door de kracht van het eerste verhaal opviel. Mond-aan-mond-reclame heeft de rest gedaan : het lezerspubliek heeft van XIII een successtrip gemaakt en geen enkele reclamecampagne had dit effect kunnen verbeteren. Een omgekeerde beweging werd merkbaar na het einde van de eerste cyclus : eenmaal bekend was hoe het complot in elkaar zat en wie nummer I was, had de reeks in schoonheid kunnen eindigen. Toen dat niet gebeurde, hoorde en las je voor het eerst kritiek. Door het mysterie altijd maar kunstmatig te blijven verlengen, had het lezerspubliek kunnen afhaken. Een deel heeft dat wellicht gedaan, maar toch blijven de verkoopcijfers fenomenaal stijgen.

Once upon a time in America

Dat is alleen te verklaren doordat Van Hamme de strip na verloop van tijd steeds in een breder kader is gaan plaatsen. In feite is de story rond de identiteit van XIII naar de achtergrond verplaatst en gebruikt de auteur dit gegeven alleen nog als dunne rode draad. Deel 13 uit de reeks, *The XIII mystery*, maakt dit overduidelijk. Het is een album dat de overgang mogelijk moet maken tussen de "oude" XIII en een nieuwe reeks. Wat Van Hamme nog boeit, is het (her)schrijven van een Amerikaanse geschiedenis, *Once upon a time in America*, een modern sprookje waarin fictie verweven wordt met echte feiten, zoals de Ierse emigratie, de verhalen rond de Kennedyclan, de moord op J.F. Kennedy, de banden met de maffia, Watergate, enzovoort. Van Hamme is naar eigen zeggen gefascineerd door de Amerikaanse cultuur en politiek met al haar positieve en negatieve aspecten.
Niet toevallig zijn er al een tijdje plannen voor een film- of TV-versie van de avonturen van XIII : de strip is een road-movie geworden waarin Van Hamme zijn kijk brengt op de Verenigde Staten. Net als TV-succes *The X-files*, waar de hoofdplot onderhand ook onthuld is, drijft de reeks voortaan voort op een sfeer en het uitdiepen van de verschillende personages. Het achterhalen van de ware identiteit van XIII is dus niet meer essentiëel.
Wie dit accepteert, zal zeker nog plezier beleven aan deze profesioneel gemaakte strip. Of het publiek deze evolutie zal blijven volgen, is niet zeker : de tegenvallende verkoop van *The XIII mystery* (door de uitgever nu als "buiten reeks" bestempeld) veroorzaakte een plotse breuk in de immer stijgende verkoopcijfers. Omdat er teveel tekst in staat, of omdat het mysterie niet meer boeit?

XIII, deel 13, *The XIII mystery, Het onderzoek*
XIII, deel 14, *Staatsgevaarlijk*
Van Hamme en Vance
Dargaud, 199BEF

advertentie

Bonte
Heidelbergstraat 5 , 8200 St. Michiels Brugge
050/39 29 81 - peter.bonte@pandora.be
website http://users.pandora.be/bonte/

Nieuwe uitgaven

Guido Gezelle van Buth (oplage 20 ex met origineel)
(+ 30 ex met een gewoon tijdschrift illustratie)

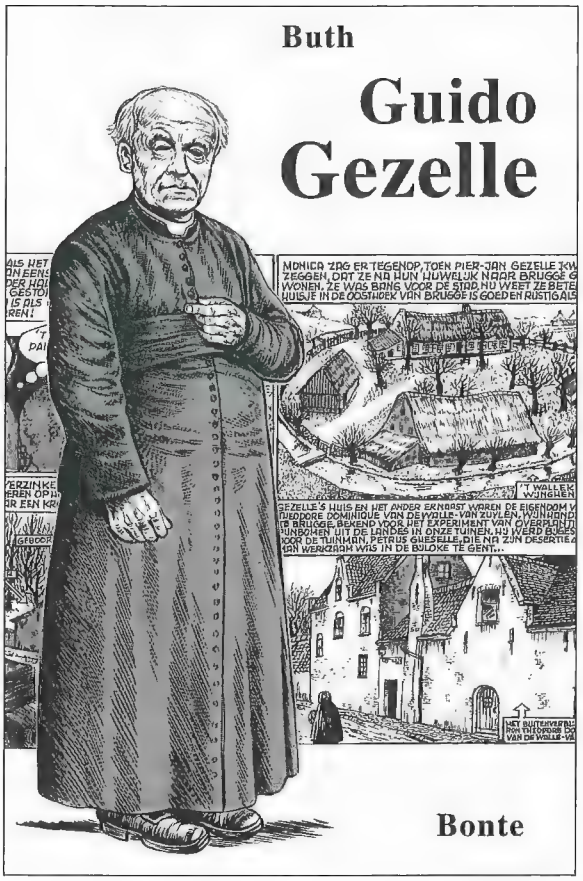

Willeke van Edgard Gastmans (oplage 32ex met origineel)
(+ 18 ex zonder originele pagina)

open di - do : 13 - 19 u / vrij : 13 - 21 u
zat : 9u30 - 12 / 13 -19 uur
gesloten zon- en maandag

MAX

STRIPZOLDER

AANKOOP - VERKOOP STRIPVERHALEN

Nieuw, antiek, tweedehands, luxes, curiosa,...

alles op stripgebied!

015/41.27.99

Uitsluitend op afspraak!

ZEMSTBAAN 55 2800 Mechelen

STRIPWINKEL
COMICS!
NIEUWE, TWEEDE-HANDS EN ANTIQUARISCHE STRIPS
OOK AANKOOP VAN JOUW STRIPS.
PIERKE
F. VAN RYHOVEN-LAAN 312 (HOEK ANJELIERSTR.) 9000 GENT
TEL : 09 227 70 86

TISTJEN DOP

strips en games

patersstraat 96 - 2300 turnhout - tel. 014 / 42.88.29

Open : woensdag, donderdag en vrijdag:
10 - 12 en 13.30 - 18 uur

zaterdag: 10 - 17 uur

http://www.tistjendop.be e-mail: info@tistjendop.be

VOLGENDE MAAND ZETTEN WE ALLES VOOR U OP EEN RIJTJE!
VRAAG ONZE FOLDER EN TEKEN NU REEDS IN
ARCADIA VZW
LIJSTERSTRAAT 11
2580 PUTTE-BEERZEL (BELGIË)
INFO • TEL/FAX 015/55 14 88

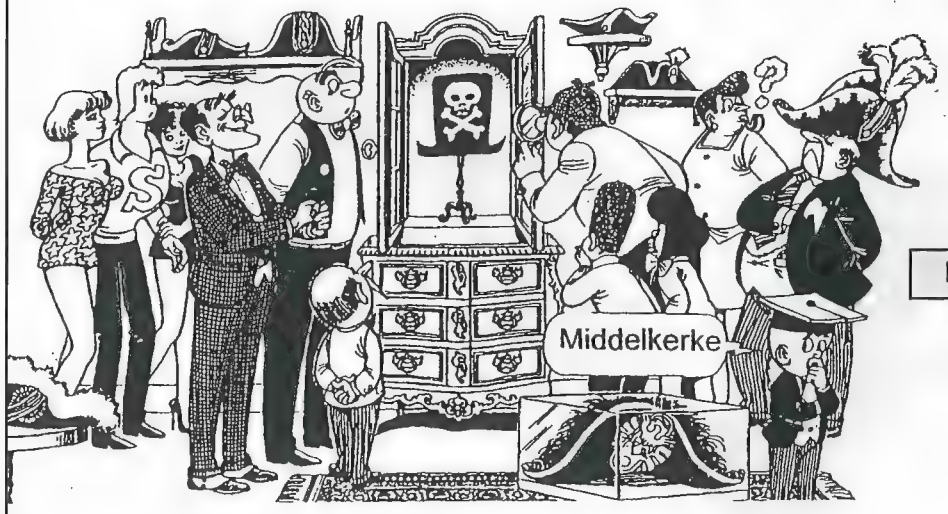

STRIPFESTIVAL
MIDDELKERKE

11/07 - 05/08

Gouden Potlood

27 juli Casino

Standbeeld Urbanus

Nero Club 0495/20.56.73

Antiek stripmarkten
14/07 - 28/07 - 11/08

150 tekenaars

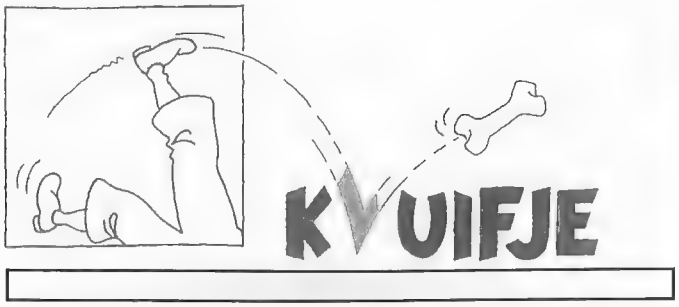

Gezien de stroom Kuifje/Hergé -boeken, -studies, -analyses, hebben we aan overbodige plankenvullerij de afgelopen jaren geen gebrek gehad. Sinds een goed jaar neemt Editions Moulinsart de fakkel integraal over van het studiewerk van enkele bekende en gerenommeerde 'Tintinologen'. Benoït Peeters, Pierre Sterckx e.a. zijn blijkbaar van het toneel verdwenen,en met hen ook de befaamde collectie Bibliotheque de Moulinsart *waarvan Peeters zowat de bezieler was. Editions Moulinsart (waarin tot op heden geen enkele van de vroegere auteurs terug te vinden is) brengt met de regelmaat van een klok nieuw (studie)werk uit over Hergé en zijn beroemde geestelijke zoon Kuifje.*
Ook uitgeverij Casterman -sinds jaar en dag de uitgever van de Kuifjesalbums - zet zijn uitgavebeleid rond die albums voort. Vorige maand is de tweede facsimile-uitgave van een Kuifjesalbum van de persen gerold.

- Martin Floré -

De eerste druk van Het Zwarte Goud, nu verkrijgbaar in een identieke heruitgave

Het Zwarte Goud, een stuk geschiedenis

Vele Kuifjesalbums hebben in de loop der jaren grondige veranderingen ondergaan. Van alle albums hebben *De Zwarte Rotsen* en (toen nog) *Het Zwarte Goud* de meeste gedaanteverwisselingen meegemaakt. Beide albums hebben minstens drie sterk verschillende versies en het is dan ook niet toevallig dat de oerversies van die albums het meest gegeerd worden door verzamelaars. Uitgeverij Casterman bracht enkele jaren geleden al de eerste (kleur)uitgave *van De Zwarte Rotsen* op de markt, weliswaar in twee etappes, want de eerste facsimile uitgave was een miskleun van jewelste. Nu is het de beurt aan *Het Zwarte Goud* en het moet gezegd zijn, deze heruitgave van de eerste originele kleuruitgave uit 1950 is meteen de goeie. Ook de ontstaansgeschiedenis van dit album is een verhaal op zich waard.

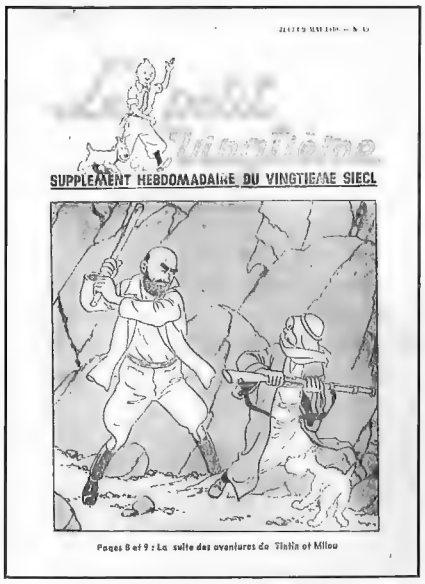

Boven : Fysieke confrontatie tussen Müller en Kuifje in het laatste nummer van Le petit Vingtième, nr. 19 van 9 mei 1940.

Op 9 mei 1940 staat Müller op het punt Kuifje te vermoorden (fragment rechts). Het is de allerlaatste gepubliceerde strook en tevens het allerlaatste nummer van Le petit Vingtième. Eén dag later breekt de oorlog écht uit en de lezertjes blijven nog acht jaar in spanning!

Le Petit Vingtième

Het Zwarte Goud startte in Le Petit Vingtième op 28/09/1939 onder de *titel Les Nouvelles Aventures de Tintin et Milou*, enkele weken na het beëindigen *van Tintin en Syldavie (*later*: De Scepter van Ottokar).*
België beleefde toen woelige tijden - WO II barstte korte tijd later in volle hevigheid uit - en *Au Pays de L'or Noir* (de originele Franse albumtitel) werd afgebroken op 09/05/1940, net op het moment dat Müller Kuifje het genadeschot zal geven. Het was niet alleen het voorlopige einde van het verhaal, maar meteen ook het einde van Le Petit Vingtième.

©Hergé/Moulinsart 2000

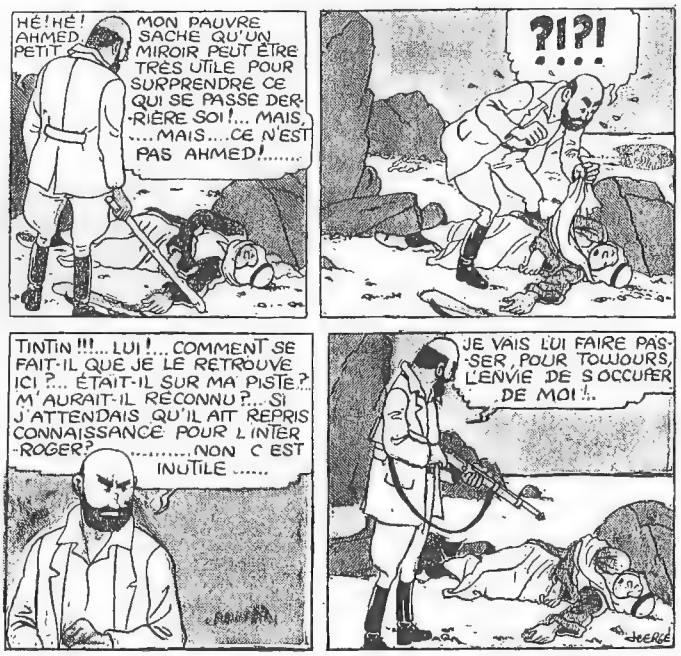
HÉ! HÉ! AHMED PETIT
MON PAUVRE SACHE QU'UN MIROIR PEUT ÊTRE TRÈS UTILE POUR SURPRENDRE CE QUI SE PASSE DERRIÈRE SOI!... MAIS,.... MAIS.... CE N'EST PAS AHMED!.....
?!?!
TINTIN !!!... LUI!... COMMENT SE FAIT-IL QUE JE LE RETROUVE ICI?... ÉTAIT-IL SUR MA PISTE? M'AURAIT-IL RÉCONNU?... SI J'ATTENDAIS QU'IL AIT REPRIS CONNAISSANCE POUR L'INTERROGER?..... NON C'EST INUTILE .....
JE VAIS LUI FAIRE PASSER, POUR TOUJOURS, L'ENVIE DE S'OCCUPER DE MOI!..
HERGÉ

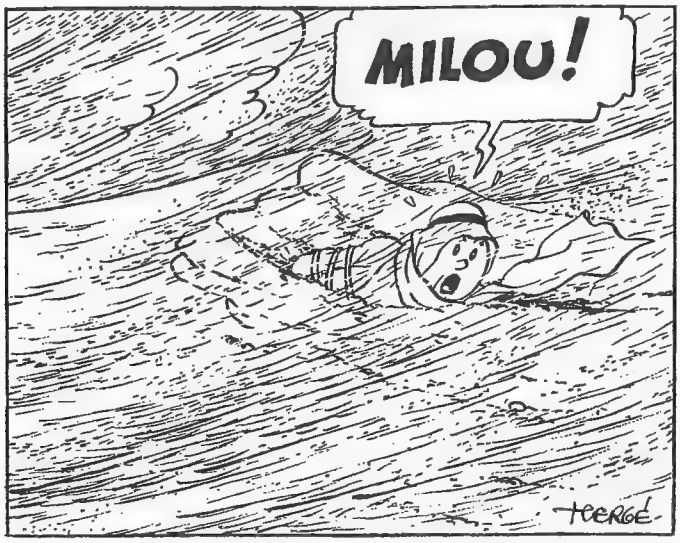

©Hergé/Moulinsart 2000

Het laatste prentje van de plaat die nooit verscheen : Müller laat Kuifje vastgebonden achter in de zandstorm. Bobby is bewusteloos en kan hem niet ter hulp komen. Er is niemand anders in de buurt. In de eerste versie zitten Janssen en Janssens al in de gevangenis op dit moment, omdat ze slapend de moskee binnenrijden. Haddock speelt nog niet eens mee. Hoe kan dit ooit goed aflopen? Toen Hergé het verhaal herwerkte in 1948, heeft hij waarschijnlijk beseft dat de situatie uitzichtloos was. In de nieuwe versie, voor het weekblad Kuifje, komt Kuifje nog wel in een zandstorm terecht, maar lopend deze keer, zodat hij op de jeep van Janssen en Janssens stuit. Samen rijden ze nu de stad in, waar de detectives in de gevangenis belanden. Kuifje ontsnapt en de zaak is rechtgezet. Voor Hergé, de eeuwige perfectionist, moet dit wel een unieke kans geweest zijn : een verhaal een heel andere wending geven. Hij kon dit ook alleen doen met dit verhaal, omdat de eerste versie nooit afgewerkt was.

Kuifje en Hergé in de storm

In zijn *boek Hergé en Kuifje Reporters* (Lombard Uitgaven) publiceerde auteur Philippe Goddin in 1986 de twee volgende, afgewerkte platen, die door het uitbreken van de oorlog niet meer gepubliceerd raakten in Le Petit Vingtième en in geen enkele latere uitgave zijn opgenomen. Daaruit blijkt dat Müller Kuifje niet neerschiet, maar vastgebonden achterlaat, opdat hij zou omkomen in een zandstorm.

Drie maanden later werd het verhaal nog eens hernomen in het Franse tijdschrift *Coeurs Vaillants* van 04/08/1940 tot 05/01/1941. Het onafgewerkte verhaal verdwijnt uiteindelijk in de lade van Hergé en blijft daar ruim acht jaar onaangeroerd. Hergé start een paar maanden later in *Le Soir Jeunesse* een nieuw verhaal, *Le Crabe aux Pinces D'or*. Een nieuwe start voor Kuifje, maar het begin van een moeilijke, stormachtige periode voor Hergé.

Kuifje wordt gedemobiliseerd (cover van Le petit Vingtième 39 van 28 september 1940). Dat is ook wat Hergé wil, maar hij zou er pas op 10 april 1940 in slagen om verlof te krijgen, om gezondheidsredenen.

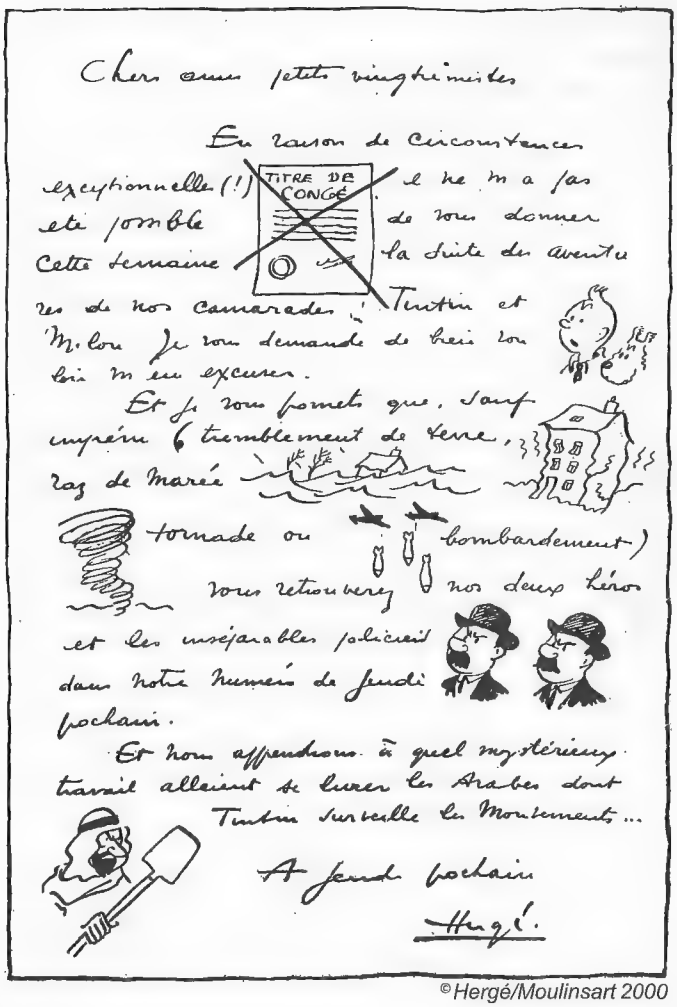

©Hergé/Moulinsart 2000

In september 1939 werd ook Hergé gemobiliseerd en zo komt hij in de kazerne van Turnhout terecht. Van daaruit blijft hij echter zijn platen naar Le Petit Vingtième sturen. Door de omstandigheden kan Hergé niet aan hetzelfde tempo werken, zodat wel eens één plaat gepubliceerd wordt in plaats van twee, of zelfs helemaal geen in nrs. 6 en 12 van 1940. Net vóór nr. 15 verschijnt (11 april), is Hergé terug. Maar voor Le Petit Vingtième 16 (18 april 1940) is géén plaat klaar - Hergé's verlof is blijkbaar ingetrokken - net op het moment dat zal blijken dat de Arabieren een aanslag op de pipe-line plegen (de Arabier met de schop verwijst daar naar). Hergé schrijft dan dit kattebelletje naar de lezers : "...ik beloof dat er volgende donderdag zeker een vervolg komt, tenzij in geval van aardbeving, overstroming, tornado of bombardementen...". Helaas wordt dit laatste scenario enkele weken later toch werkelijkheid.

Het weekblad Kuifje

Onder impuls van Raymond Leblanc geeft Hergé in 1946 zijn toestemming voor het lanceren van een nieuw jeugdmagazine, met dezelfde naam als zijn papieren held. In het eerste Kuifjesavontuur voor het blad wordt het tweede deel van het tweeluik *De 7 kristallen bollen/De Zonnetempel* aangevat, waarvan het eerste deel verscheen in *Le Soir* en enkele Franse tijdschriften. Na *De Zonnetempel* haalt Hergé het onafgewerkte avontuur van *Het Zwarte goud* uit zijn lade. Hij wil het verhaal afwerken. Toch zijn er enkele obstakels die Hergé moet omzeilen. Het verhaal kan in zijn nagelaten vorm niet verder getekend worden. Hergé - perfectionist als hij toen al was - had al zijn vooroorlogse albums gedeeltelijk bijgeschaafd, de verhalen verschenen voortaan in kleur en hadden nu een strikt maximum aantal pagina's. Bovendien hadden de voorbije acht jaar een paar niet onbelangrijke nevenfiguren hun intrede gedaan, die je niet zomaar kon weglaten : Kapitein Haddock (sinds *De Krab met de Gulden Scharen*) en Professor Zonnebloem (vanaf *De schat van Scharlaken Rackham*).

Maar Hergé lost die 'problemen' met glans op. *Het Zwarte Goud* wordt vanaf plaat 2 helemaal hertekend en opnieuw gepubliceerd in het weekblad *Kuifje* van 16/09/1948 tot 23/02/1950. Opmerkelijk is dat Hergé enkele covers van Le Petit Vingtième voor *Het Zwarte Goud* hertekend overgenomen heeft voor een cover van het weekblad Kuifje en wel negen jaar na datum. Het uiteindelijke album verscheen in 1950 onder dezelfde titel. Het is precies dat album dat nu zijn heruitgave beleefd via de facsimile uitgave. Een paar jaar na de eerste uitgave verschijnt een herdruk met een gewijzigde titel, namelijk *Kuifje en het Zwarte goud.*

JEUDI 4 JANVIER 1940
Le petit Vingtième
SUPPLEMENT HEBDOMADAIRE DU VINGTIEME SIECLE
DANS CE NUMERO, LA SUITE DES AVENTURES DE TINTIN ET MILOU : A CAIFFA !...

Brits protest

Eind jaren zestig doet de Engelse uitgever Methuen Hergé een voorstel om het album te herzien en aan te passen aan het toenmalig politiek klimaat. Eerder had de uitgever al een gelijkaardig voorstel gedaan voor *De Zwarte Rotsen*, waarop Hergé was ingegaan.
Ook *Het Zwarte Goud* kon in zijn bestaande vorm niet verschijnen in Groot-Brittannië wegens zijn te gedateerde tekeningen : de joods-Britse strijd, de uniformen, gebouwen en voertuigen, het Palestijns conflict,... dat was verleden tijd, het moest allemaal herzien worden. Voor de Belgische en Franse lezers waren het dagdagelijkse nieuwsfeiten, maar voor de toekomstige Britse lezers zou het 'kortsluitingen' veroorzaken (aldus Hergé, volgens *Entretiens* van Numa Sadoul). Een volledige herziening drong zich op.

De Palestijnse kwestie is vandaag helaas nog steeds actueel, maar net in 1949 barstte de strijd tussen Joden en Arabieren in alle hevigheid los. In het oorspronkelijke verhaal in Le Petit Vingtième wordt er helemaal niet gesproken over een dreigende oorlog. Ook bij de publicatie in Kuifje vanaf 1948 vinden we dat niet terug. Pas in de eerste albumpublicatie (1950) last Hergé verwijzen in naar internationale spanningen en oorlog. Omdat de oorlog in het Midden-Oosten in 1949 losbrak en het verhaal zich in Palestina afspeelt? Onder : in de grondig herwerkte versie die in 1971 verschijnt, worden alle verwijzigingen naar Palestina en naar Engelse soldaten weggewerkt. De moskee, de palmboom, de arabische kleding,... het verhaal speelt niet langer in Haïfa, maar in Kehmed, een naam die waarschijnlijk gevonden werd na lang nadenken : 'k hem het!

Hergé en zijn ploeg o.l.v. Bob De Moor zetten zich aan het werk en herleidden de 'politieke situatie' tot een strijd tussen de emir en de sjeik, die het ambt van Kalief beoogden. Toch kwamen die nieuwe wijzigingen Hergé goed uit. Ze pasten namelijk in het kader van de eliminatie van al te duidelijke historische en geografische verwijzingen, die de naoorlogse Kuifje- avonturen kenmerkten. Een nieuwe en dus bijna volledig herziene versie verscheen in 1971 en het is in die vorm dat het album vandaag de dag te vinden is in de winkels.

Oude vijanden - nieuwe vrienden

De Zwarte Rotsen en *Het Zwarte Goud* zijn dus twee albums die in de loop der jaren opmerkelijke veranderingen ondergaan hebben. Toch hebben ze nog een opvallende overeenkomst. In het eerst genoemde avontuur word Kuifje geconfronteerd met een nieuwe bandiet, een zekere dokter Müller. In *Het Zwarte Goud* duikt die oude vijand opnieuw op onder de naam prof. Smith, ditmaal met een andere look maar nog altijd gedreven om Kuifje uit de weg te ruimen. Toch zijn het nieuwe toekomstige vrienden die het avontuur een humoristische look meegeven : Emir Ben Kalish Ezab en zijn lief engeltje (!) Abdallah. Vooral Kapitein Haddock (die een opmerkelijke intrede doet in het verhaal) en zijn butler Nestor zullen later aan deze laatste nog talrijke nachtmerries overhouden. Ook de raadselachtige ziekte van het detective-duo Janssens, die ze oplopen in *Het Zwarte Goud*, komt in het volgend album (het maanavontuur) terug.

De facsimile -uitgave van *Het Zwarte Goud* is een schitterende gelegenheid om de oude versie van het verhaal te toetsen aan zijn huidige versie. Uitgeverij Casterman verdient hierbij dan ook alle lof, niet in het minst voor de voortreffelijke reproduktie van het verhaal uit 1950, maar ook voor de geslaagde lay-out en het speciaal gebruikte papier die zo de oude versie van het verhaal opnieuw doet herleven.
Hergé : Het Zwarte goud - facsimile uitgave versie 1950 (Franse en Nederlandse uitgave)
Casterman, hc. 645 fr.

© Hergé/Moulinsart 2000

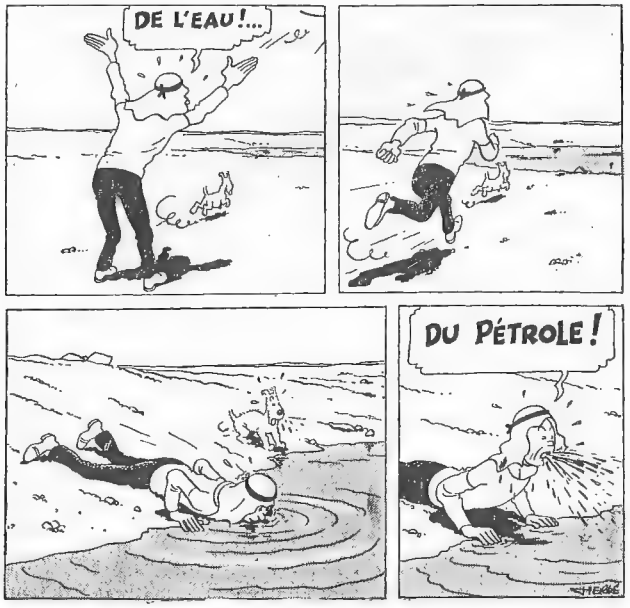

© Hergé/Moulinsart 2000

Een nieuwe scène, gemaakt voor publicatie in het weekblad Kuifje in 1948, die ook de eerste albumpublicatie haalt : Janssen(s?) denkt opnieuw met een fata morgana te maken te hebben en schopt een biddende Arabier.

De scène met de wichelroede en het drinken van petroleum uit Le Petit Vingtième komt wel nog voor in het weekblad Kuifje, maar wordt geschrapt vóór de eerste albumpublicatie

Vergelijking tussen de verschillende versies

Petit Vingtième 1939-1940

nr	plaat	scéne
39	1&2	Janssen en Janssens tanken - boem!
40	3&4	De aansteker ontploft - boem!
41	5&6	Kuifje leest de krant, zonder tekst Haddock komt niet voor Maatschappij Simoun wordt verdacht
42	7&8	J&J hebben panne
43	9&10	Het laboratorium ontploft - boem!
44	11&12	De band ontploft - bang!
45	13&14	J&J schepen in als matrozen...
46	15&16	Kuifje wordt marconist
47	17&18	Schurk zogezegd bij de geheime politie
48	19&20	Bobby wordt ontvoerd
49	21&22	Kuifje zoekt Bobby
50	23&24	Het gevecht om de rat
51	25&26	J&J in de sloep wegens storm
52	27&28	Engelse politie komt aan boord
1	29&30	Kuifje wordt aangehouden
2	31&32	"Kuifje" gered door de Joden
3	33&34	J&J vertrekken per jeep
4	35&36	J&J 1ste luchtspiegeling : de boom
5	37	Kuifje bij Sjeik Bab el Ehr
7	38&39	Het vliegtuig strooit propaganda, Kuifje moet te voet de woestijn in
8	40&41	J&J 2de luchtspiegeling : duik in het zand daarna rijden ze het meertje in
9	42	De bron staat droog
10	43	Kuifje valt flauw van de dorst
	--	[J&J schoppen een arabier]
11	44&45	Kuifje vindt een paraplu, maakt er een wichelroede van, proeft "water" en spuwt, terwijl hij roept :" du pétrole!"
13	46	Kuifje vindt een bron
14	47	J&J rijden slapend de moskee binnen
15	48&49	J&J in de gevangenis Kuifje slaapt, ziet 's nachts de arabieren
16	*[geen platen, brief van Hergé]*	
17	50&51&52	De pipeline brandt, Kuifje overvalt Ahmed
18	53&54	Kuifje volgt Müller te paard
19	55&56	Müller heeft Kuifje in zijn macht
	[57&58	Müller laat Kuifje achter in de zandstorm

Weekblad Kuifje 1948-1949

nr.	plaat
38	1 (zelfde plaat, op 4 stroken)
39	2 (vanaf nu platen hertekend)
40	3 Kuifje leest de krant, zonder tekst Haddock komt niet voor Maatschappij Simoen wordt verdacht
41	4
42	5
43	6
44	7 ... wegens spionage op de Speedol Star
45	8
46	9
47	10 Kuifje spreekt over Bobby, Bobby wordt ontvoerd
48	11
49	12
50	13
51	14 Engelse militaire politie
52	15
53	16
1	17
2	18
3	19a 19b
4	20a 20b [verplaatst naar 24b]
5	21a 21b
6	22 (nieuwe plaat!)
7	23 zelfde scène met de wichelroede in de laatste strook spuwt Kuifje
8	24a eerste strook : "het smaakt naar benzine!" 24b J&J in het meertje
--	[valt weg] [verplaatst naar 34b&35a]
9	[verplaatst naar 35b] 25a Kuifje eet dadels 25b Kuifje ziet de arabieren
10	26
11	27
12	28 in de laatste strook ziet Müller nu J&J in de jeep
--	[*alleen apart gepubliceerd in* Kuifje en Hergé reporters,

Brabant Strip magazine 2001

Voor een nieuwe jaargang

volgens de beproefde formule...

Nu het lidgeld storten!

600 frank is genoeg, daarmee ben ik weer een heel jaar lid van Brabant Strip...

...rots :

...NIX

...an klassieauteurs

...deren.

...onze collectie verrijken :

plus :

twee exclusieve albums van

Rik Clément

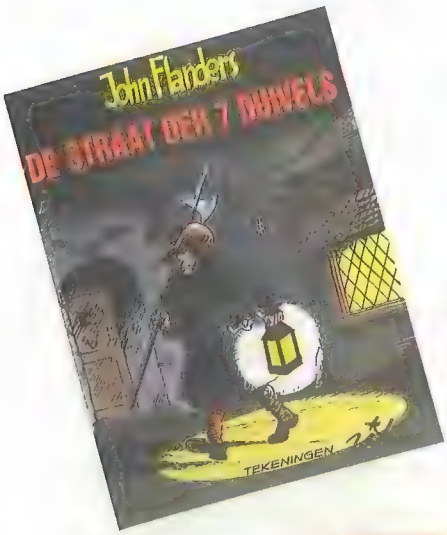

Verhalen van John Flanders

De straat der zeven duivels

&

Dees Dubbel

De wraak van Pijkezot

Méér titels in voorbereiding

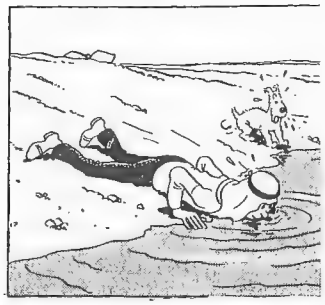

Niet vergeten...

op tijd betalen

=

op tijd de magazines van 2001 in de bus

niet betalen

=

niets in de bus

Vergelijking tussen c

Petit Vingtième 1939-1940

nr	plaat	scéne
39	1&2	Janssen en Ja
40	3&4	De aansteker
41	5&6	Kuifje leest de Haddock komt Maatschappij
42	7&8	J&J hebben pa
43	9&10	Het laboratoriu
44	11&12	De band ontpl
45	13&14	J&J schepen in
46	15&16	Kuifje wordt m
47	17&18	Schurk zogeze
48	19&20	Bobby wordt o
49	21&22	Kuifje zoekt Be
50	23&24	Het gevecht ol
51	25&26	J&J in de sloep
52	27&28	Engelse politie
1	29&30	Kuifje wordt aa
2	31&32	"Kuifje" gered
3	33&34	J&J vertrekker
4	35&36	J&J 1ste lucht
5	37	Kuifje bij Sjeik
7	38&39	Het vliegtuig st Kuifje moet te
8	40&41	J&J 2de luchts daarna rijden ze het meertje in
9	42	De bron staat droog
10	43	Kuifje valt flauw van de dorst
	--	[J&J schoppen een arabier]
11	44&45	Kuifje vindt een paraplu, maakt er een wichelroede van, proeft "water" en spuwt, terwijl hij roept :" du pétrole!"
13	46	Kuifje vindt een bron
14	47	J&J rijden slapend de moskee binnen
15	48&49	J&J in de gevangenis Kuifje slaapt, ziet 's nachts de arabieren
16	*[geen platen, brief van Hergé]*	
17	50&51&52	De pipeline brandt, Kuifje overvalt Ahmed
18	53&54	Kuifje volgt Müller te paard
19	55&56	Müller heeft Kuifje in zijn macht
	[57&58	Müller laat Kuifje achter in de zandstorm
		[verplaatst naar 24b]
5		21a 21b
6		22 (nieuwe plaat!)
7		23 zelfde scène met de wichelroede in de laatste strook spuwt Kuifje
8		24a eerste strook : "het smaakt naar benzine!" 24b J&J in het meertje
--		[valt weg] [verplaatst naar 34b&35a]
9		[verplaatst naar 35b] 25a Kuifje eet dadels 25b Kuifje ziet de arabieren
10		26
11		27
12		28 in de laatste strook ziet Müller nu J&J in de jeep
--		[*alleen apart gepubliceerd in* Kuifje en Hergé reporters, *Lo*

In Le Petit Vingtième en in het Weekblad Kuifje leest Kuifje waarschijnlijk de stripverhalen in de krant. Vanaf de eerste albumversie in 1950 leest hij berichten over een dreigende oorlog. en telefoneert met Haddock, die gemobiliseerd is.

©Hergé/Moulinsart 2000

De volgende morgen.
"Onweerswolken over Europa" – "Komt er oorlog?" – "Zijn we op alle mogelijkheden voorbereid?" – "Lichtingen onder de wapenen geroepen" – "Het leger waakt!"... Wel, het ziet er fraai uit!
DRINGGG DRINGGG
Hallo? Ja Ha, goeie morgen, kapitein... Hoe gaat het?.. Alles goed?...
Ik heb een brief ontvangen van het ministerie van Marine: "Kapitein Haddock krijgt bevel onmiddellijk het commando waar te nemen van cargo "X" (de naam moet geheim blijven). Daar wachten hem nadere instructies"...Ziezo...Ik ben gemobiliseerd...Neen, ik zie geen kans meer om nog eens langs te komen...Ik vertrek onmiddellijk...Ja... Tot weerziens...

Politie? Wat komt die hier zoeken?
We kregen bevel een onderzoek in te stellen aan boord van uw boot.
Goed! Ga je gang...
De bewaking is natuurlijk verscherpt, gezien de internationale situatie en de binnenlandse spanningen.
Militaire politie; we hebben opdracht uw schip te doorzoeken.
O?... Goed! Ga uw gang!

Voor de versie van 1971 hertekent Bob de Moor nauwgezet de platen 6 tot 18. Er komt geen Britse militair meer aan te pas.

Album 1950

plaat op pagina

1 (hertekend tot 3 stroken)
2
3 In de krant berichten over de nakende oorlog
Haddock telefoneert : hij werd gemobiliseerd
Simoen
4 (in strook 1 decors hertekend)
5 (strook 4 hertekend)
6
7
8
9 (2 prentjes extra : Bobby wordt gelokt met een bot)
10 Kuifje denkt aan de oorlog, Bobby wordt ontvoerd
11
12
13
14 Engelse militaire politie
15
16
17
18 (stroken 3 en 4 hertekend)
19
"
20
"
21
"
22
23 [wichelroede en benzine vallen weg = samen 5 stroken]
strook 1 blijft, Kuifje strompelt door de woestijn (wel hertekend)
strook 2 wordt aangepast : Kuifje vindt een oase
strook 3 en 4 : J&J rijden in het meertje

[verplaatst naar 34b&35a]
[verplaatst naar 35b]
24

25
26
27

mbard 1986 (Goddin)]

Albums vanaf 1971

3

Samoem
4
5
6 (vanaf strook 4 hertekend)
7 J&J aan boord wegens heibel emir/sjeik
8
9
10
11
12
13
14 Arabische militaire politie
15
16 Kuifje "bevrijd" door Arabieren
17 J&J vertrekken per jeep, Kuifje bij sjeik Bab el Ehr
18 Het vliegtuig strooit propaganda
19 J&J 1ste luchtspiegeling : de boom (niet hertekend)

20 De eerste strook gaat naar plaat 18 (hertekend)

21

22

Schema en commentaren :
Jean Smits en Patrick Vranken
Logo : Jan van Riel, naar Hergé

Alle afbeeldingen pagina 14-17 :
© Hergé/Moulinsart 2000

**Gezonde roddels,
toekomstvoorspellingen,
nieuwe uitgaven,
luxetoestanden,
enz...**

Yag Millew
maakt er een lekker soepje van!

Vanaf 6 oktober kan je terecht in het centraal museum van Utrecht voor de permanente tentoonstelling over tekenaar **Dick Bruna.** Het museum heeft er een stuk van de Rietveld-collectie voor moeten weghalen. Naast de tekeningen van *Nijntje* zijn er ook boekomslagen en affiches van Bruna te bewonderen. Dick Bruna is vooral bekend van zijn kinderserie *Nijntje Pluis,* de meer dan 100 titels zijn inmiddels in meer dan 40 talen aan de man gebracht. Een geluk voor Bruna dat hij in dit museum terecht kon, eerder dit jaar vielen de plannen voor een speciaal Brunahuis in het water. Ook tekeningen uit het persoonlijk archief sieren deze tentoonstelling. Terwijl de ouders zich verkneukelen in één of andere vertaalde Nijn kunnen hun kinderen zich uitleven in het nagebouwde Nijntjeshuis. Meer info: www.nijntje.nl.

***

Sjors en Sjimmie, Nederlands nationale trots op stripgebied, en één der langst lopende reeksen, wordt verfilmd. Personen van vlees en bloed gaan deze produktie bevolken. Wanneer de opnames een aanvang nemen is nog niet bekend, er wordt in elk geval druk aan een scenario gesleuteld. De regie is in handen van Theo van Gogh. Paul De Leeuw, de bekende Nederlandse cabarettier speelt de rol van Sjors. Eric Van Sauers zal Sjimmie vertolken. We kijken er naar uit.

***

Het lijkt wel een soap. Is het Groningen niet dan is het Haarlem wel, steeds dezelfde problemen : geld en het stripmuseum dat maar niet van de grond komt. Het initiatief is nu aan *Wim van Luyken,* de nieuwe voorzitter van de **Stichting Beeldverhaal.** Op zijn schouders rust de moeilijke taak om het reeds lang aangekondigde stripmuseum in Haarlem te realiseren. Als alles naar wens verloopt, hoopt men in 2001 te starten. Financieel wordt het extra moeilijk daar het Rijk de geldkraan van anderhalf miljoen gulden dichtdraaide.

***

Wie vanuit zijn luie zetel strips wil bestellen, kan steeds terecht bij ***Comic Stripshop***, de Internet stripboekhandel. Een site waar men je als bezoeker en klant graag zal begroeten. Niet één maar verscheidene adressen wijzen de weg naar deze striphandel. Even opnoemen: http://www. comicstripshop.nl of http://www.stripboekhandel.nl. Bijna van het goede teveel je kan ook nog terecht op: http://www.comicstripshop.com en op http://www.stripnet.nl.

***

Op zaterdag 30/9/00 verscheen een uitgebreid verslag in Het Belang van Limburg over ***The Collector's File.*** U weet wel die handige cd-rom uitgegeven door Amber, die een massa nuttige informatie bevat over strips en aanverwante zaken en dit in samenwerking met Brabant Strip en Hans Matla. Te verkrijgen in de betere stripspeciaalzaak of via amber-vm@ping.be. Meer info via : www.ping.be/brabantstrip.

Iedere rechtgeaarde Nederlander en misschien enkele Belgen herinneren zich vast en zeker **Kick Wilstra**, de beste voetballer die Nederland ooit heeft gehad. Op papier dan wel, want hij is een stripheld met koptechniek van Kick Smit, de sierlijkheid van Faas Wilkes en het spelinzicht van Abe Lenstra. Wenst u kennis te maken met deze legendarische stripfiguur ga dan snel naar http://home.planet.nl/~staten/ Deze mooie homepage is een creatie van Erik Janssens.

***

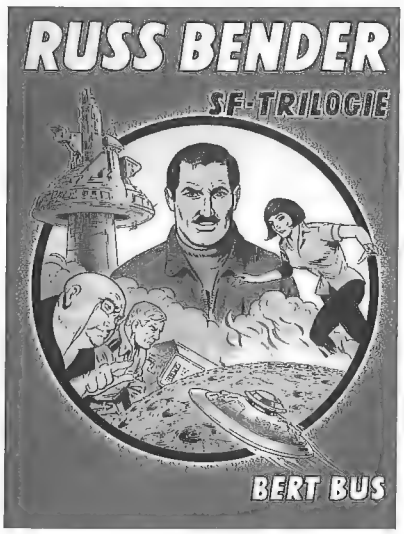

Liefhebbers van **Bert Bus** kunnen hun hartje ophalen met een recent verschenen album. Het betreft hier 3 sciencefiction verhalen getekend in de jaren 1986-1987 voor het inmiddels ter ziele gegane weekblad Sjors en Sjimmie. Het geheel wordt gebracht als *Russ Bender SF-trilogie.* Eén verhaal uit dit album, met name *Gestrand in de Duivelsdriehoek* verscheen eerder in 1988 als Sterstrip bij uitgeverij Oberon. De twee verhalen *De Poort van Loch Dunbar en De terugkeer van de Halve Zon* verschijnen nu voor het eerst in dit album. Het is een mooi hardcover album in kleur, met een geheel nieuwe voorplaat speciaal getekend door Bert Bus. Prijs 1098fr of 59,50 gulden. Info: uitgeverij Amor Vincit Omnia, J. Leguijt, Kersenboomstraat 36, 1551 BW Westzaan, tel/fax (+31)(0)75 6282487.

***

De Friese uitgave van **Suske en Wiske** *It woelige waad* verschenen bij de Fries uitgever Le Chat Mort is door de jeugdboekenjury bekroond tot mooiste boek van 2000. De jury was uiterst kieskeurig. Zij werd gevormd door leerlingen van de basisvorming van het voortgezet onderwijs in Friesland. Vertaler van de strip Jan van Houten kreeg voor zijn perfecte vertaling *De zilveren speld*. Meer info: www.knoop.nl/chatmort

***

Guido, het Campus Magazine bracht als opwarmertje ter gelegenheid van de expo ***Bob en Johan De Moor-*** *Twee generaties Vlaamse striptekenaars* die loopt van 10/10/00 tot 7/1/01 in het BCB te Brussel, een bezoekje aan Johan De Moor. Het werd een gezellige babbel over zijn vaders

serie *Cori de scheepsjongen*, Johans werk bij de studio Hergé en last but not least, zijn geesteskinderen *Casper* en *Kobe de Koe* . De Moor weerlegt dat Kobe de Koe een underground-strip zou zijn, omdat hij als referentie Vandersteen nam. Ook zijn werk als leraar striptekenen aan de Hogeschool Sint Lucas wordt belicht, evenals zijn visie over de toekomst van de Vlaamse Strip. Meer info: www.guido.be.

***

De expo *Bob en Johan De Moor- Twee generaties Vlaamse striptekenaars* is de eerste tentoonstelling rond Vlaamse strips die eind januari naar het festival van **Angoulème** trekt. Een primeur, verkondigt het BCB. Minister Anciaux heeft hiervoor een half miljoen Belgische frank uitgetrokken, (ook nog nooit vertoont in de annalen van de strip). Dus als je de tentoonstelling mist in België dan maak je er toch een gezellig weekend Angoulème van. In het buitenland is immers alles beter.

***

Het lijkt wel een spelletje : telkens de naam **Stichting Hergé** opduikt, komt er wel één of ander wolkje aan de einder. Het lijkt wel of ze alleen negatieve reclame dulden. Neem nu de uitgave van het fraai uitgegeven hardcover boek *Het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal.* Hierin weigerde de Stichting tekeningen te laten afdrukken van sterreporter Kuifje. BCB-woordvoerder *Willem De Graeve* stond perplex. Officieel luidt het dat de Stichting zoveel vragen krijgt dat ze deze niet allemaal niet kunnen inwilligen. Maar dat ze een afdruk weigeren in dit boek, dat een overzicht brengt van de West-Europese en Belgische strip is onbegrijpelijk. *Peter Horemans,* de verantwoordelijke bij de Stichting was niet bereikbaar voor commentaar. Een medewerker van Stichting Hergé verklaarde dat de aanvraag te laat werd ingediend en dat er ook problemen waren met de tekst over Hergé. Een nieuw hoofdstuk dus in de saga van Nick Rodwell, zie ook magazine 75.

***

De voorstelling van de strip ***De koffer*** had plaats in de Antwerpse Galerie Mekanik Strip. Hier werd kersverse scenarist Herman Brusselmans even voor het voetlicht geplaatst. Volgens tekenaar Strzelecki is er geen betere. De tekenaar was blij dat Brusselmans na zeven jaar zeuren eindelijk toestemde. Zijn tekst is gewoon af, zegt de tekenaar. Volgens Urbanus, die als gastspreker optrad tijdens de voorstelling, gaat het hier slechts om "een half boekske". "Net goed", zegt Urbanus, "de helft van zijn werk wordt toch al gecensureerd". De Koffer, prijs 460fr is een uitgave van Prometheus.

***

Wordt **Dupuis** wereldleider op het gebied van strip en film? Die mogelijkheid er wel in, verklaarde Isabelle Denis, licensing-verantwoordelijke binnen uitgeverij Dupuis, aan Jan Bex, reporter bij *Het Belang van Limburg*. Dit zou kunnen gebeuren via de populaire strip Largo Winch waarvan het nieuwste album, te verschijnen in december, een oplage haalt van 470.000 Franse exemplaren en 80.000 Nederlandse. Largo Winch slorpte in het begin 10% van de licensing op en dat is nu al opgelopen tot meer dan 80%. Vooral de verfilming van de populaire strip zou voor een doorbraak kunnen zorgen in het buitenland. De reeks werd reeds aangekocht door volgende TV-zenders : het Franse M6, het Nederlandse Veronica, het Duitse Pro7, het Griekse Star Channel en het Belgische RTL-TVI en Kanaal 2. Amerika en de rest van de wereld volgt nog, aldus Isabelle Denis. "Wat Dupuis brengt is kwaliteit", vertelt uitgavedirecteur Claude Gendrot. "Eén op drie verkochte albums in Frankrijk is een Dupuis album, op jaarbasis brengen wij nochtans slechts 70 titels uit op een totaal aanbod van 1000. Van de 800 projecten die ons jaarlijks aangeboden worden moeten wij bijna 9 maal op 10 nee zeggen. Wij investeren in onze strips en zorgen ervoor dat Dupuis over pakweg 20 jaar nog steeds staat als een rots in de branding."

***

Het pas verschenen driemaandelijks **stripmagazine *Ink*** gaat op zoek naar striptekenaars, cartoonisten of mensen die gewoon bezeten zijn door de stripmicrobe. Zij maken kans op een eventuele publicatie in het magazine. De ingezonden werken worden aan de redactie voorgelegd en de geselecteerde verhalen en cartoons zullen in één der volgende nummers verschijnen. Opgelet: ingezonden werken worden niet teruggestuurd, verzend nooit originelen, maar enkel copies. Vermeld natuurlijk ook steeds je naam en adres. Voor meer info schrijf naar: Ink, Oude Markt 16, 3000 Leuven.

***

Verzamelaars die steeds de eerste druk van een strip verzamelen, komen zeker en vast in de problemen met volgend kunstwerkje. Tekenaar **Stefaan de Groot** verkoopt zijn werk uitsluitend via internet. Pas op aanvraag wordt de strip gedrukt, 48 pagina's in zwart-wit voor de prijs van 250fr. Zo heeft de koper een uniek exemplaar, waarin eventueel persoonlijke gegevens afgedrukt kunnen worden. De strip heet *Retroflits* en is gebaseerd op de mislukte tekenfilmcarrière van Marinus Hollanders, Stefaans grootvader. Stefaan brengt Kwab, het tekenfilmnijlpaard terug tot leven. Hiermee breng hij een uniek verhaal waarin vooral de stijl van oude tekenfilms aardig in de verf gezet wordt.
Meer info via www.gopherpublishers.com, klik op de Nederlandse vlag, daarna op boeken, zoek op strips en dan laten we het initiatief over aan de surfer.

***

Benoit Peeters, de schrijvende helft van Schuiten en Peeters (Duister Steden) ook bekend als Kuifjeskenner, voegt nu ook film aan zijn palmares toe. Zijn eerste langspeelfilm *Le Dernier Plan* voert ons mee met Virgil Lancu, een jonge filmstudent uit Boekarest. Hij trekt naar Parijs om uit te zoeken wat er gebeurd is met Constantin Dolinescu, een Roemeense schrijver die tijdens het Ceaucescu-regime werd verbannen naar Frankrijk. Peeters laat Virgil iedereen interviewen die met Dolinescu te maken had. Hierbij komt hij in contact met tekenaar François Schuiten (die mee aan de basis lag van het idee achter de film), een gegeven waarvoor iedere fan van Schuiten onmiddellijk voor naar de bioscoop zou moeten hollen. Niet om zijn vertolking, maar alleen om een paar unieke onuitgegeven tekeningen van Schuiten te zien.

***

Johan De Vos is niet alleen zaakvoerder van stripwinkel Atlantis te Oudenaarde, maar tijdens zijn vrije uurtjes ook een fervent stripverzamelaar. Bij het doorsnuffelen van oude Kuifjesweekbladen stuitte hij op een onuitgegeven verhaal van **Albert Weinberg**. Na contact met de tekenaar verklaarde

deze zich meteen akkoord voor uitgave. Zodoende kunnen we kortelings opnieuw genieten van *De wonderbaarlijke avonturen van Tom Landen.* Het geheel wordt opgevat als een dubbelalbum en verschijnt half november, begin december. Oplage gewone uitvoering 750 exemplaren, prijs plusminus 495fr. De luxe op 50 exemplaren met schets, kost plusminus 2500fr. Meer info: stripwinkel Atlantis, Broekstraat 2, 9700 Oudenaarde, tel & fax: (+32) (0)55/31.81.74.

***

De krant *Het Laatste Nieuws,* (editie Leuven & Brabant) die bij mijn weten nog nooit een strip plaatste van tekenaar/scenarist **Marc Sleen**, wijdde op 20/10/00 een ganse pagina aan dit Vlaamse fenomeen. Journalist Sven Spoormakers bracht het interview onder de hoofding *Marc Sleen en Nero al vijftig jaar in de ban van de druif.* Voor de echte fan is dit interview veel te kort. In vogelvlucht word Sleens carrière doorlopen. Zijn binding met Hoeilaart, hoe dank zij hem het tramstation in diezelfde gemeente gerestaureerd werd en heel belangrijk, dat er na Sleen een opvolger zal zijn die ervoor zorgt dat Nero zijn schepper overleeft.

***

De Fransen hebben niet lang kunnen genieten van het feit dat ze Kuifje van de Belgen afsnoepten. De grootste Italiaanse pers-en uitgeversgroep *Rizzoli Corriere della Sera* gevestigd te Milaan, heeft **Flammarion**, een van de laatste onafhankelijke uitgeverijen in Frankrijk overgenomen. Flammarion kwam onlangs in het nieuws door de overname van het Doornikse bedrijf *Casterman.* Het bedrag van de overname werd door RCS niet bekendgemaakt. De familie Flammarion stond al zijn aandelen 77,69% van het kapitaal aan RCS af. Hierdoor wordt RCS de marktleider in Italië met een omzet van 26,4 miljard. Bedragen om van te duizelen.

***

In november 2000 komt de eerste versie uit van een cd-rom voor **Kiekeboe**verzamelaars. Het gaat hier niet om een uitgave van Standaard Uitgeverij, maar wel van enkele grote verzamelaars (weliswaar met de toestemming van de uitgeverij). De eerste versie omvat ongeveer 2000 items. Deze zijn compleet met uitgebreide informatie, foto, afbeeldingen, marktprijs, enz. Men kan ook bijhouden welke items men reeds heeft en daar gegevens bij invoeren. De eerste versie is genummerd in een oplage van 100 stuks en draait op elke pc met MS Windows 95,MS Windows 98 en MS Windows NT. Intekenen en info voor België: Filip Lomme, Winkelbaan 22, 1730 Asse - Mollem. Tel 02/452.50.08. Voor Nederland info: e-mail, kiekeboecd@soneramail.nl.

***

Personen met mogelijk **striptekentalent** die dat eens willen uitproberen, kunnen terecht in Mechelen. Rik Dewulf (Studio Kiekeboe), Steven De Rie (Stille getuige & Studio Urbanus) en Marc Daniëls zetten zich in voor hen die hun eerste stappen wagen op het gladde pad en voor gevorderden. De ateliers vinden tweemaandelijks plaats op maandagavond in zaal Amalgamate, Tervuursesteenweg 301, 2800 Mechelen. Info: 075/ 40.23.43.

***

De kranten *Het Nieuwsblad/De Gentenaar* brengen bij monde van Marc Coppens een trits cartoonisten op internet. Een item dat wij u zeker niet mogen onthouden.
Quirit de naar eigen zeggen oversekste cartoonist en bekend van P-magazine vind je terug op: www.quirit.com, een site goed voor plusminus 600 bezoekers per dag.
Kamagurka en Herr Seele draaien al een tijdje mee op het net, het zijn wel goede vrienden maar ieder heeft zijn site: www.kamagurka.com en www.cowboyhenk.com.
Bruno en Bavo twee anti-cartoonhelden ontsproten aan het brein van **Reinhart** Croon vind je op users.compaqnet.be/bruno.en.bavo.
Marnix Verdun bekend onder de naam **Nix** en werkzaam bij de krant De Morgen brengt de anarchistische Kinky en Cosy op www.nix.be.
Zaza het pseudoniem van Klaas Storme een Nederlander woonachtig te Antwerpen is vooral bekend van publikaties in De Standaard. Je vind hem onder www.zaza.org.

***

Naar verluidt is stripwinkel *Het Besloten Land* de enige winkel die dit boekwerk aanbied, of het moet zijn dat onze tamtam het bericht niet letterlijk overbracht. Het betreft hier een Duitse uitgave van uitgever Rommerskirchen over stripkunstenaar **Mattotti**. Het geheel wordt gebracht als een uniek prentenboek met Italiaanse tekst (begrijpen wie kan). *Signatur* is een groot vierkant boek met schitterende kleurtekeningen, opgeborgen in een plexiglas verpakking waarmee je het geheel aan de muur kan hangen, waarbij de cover als passepartout dienst doet voor de losse op luxepapier, zeefdruk prent. Genummerd en gesigneerd. Prijs 5995 fr, kunst wordt duur betaald. Het besloten Land Parijsstraat 16, 3000 Leuven, tel(+32)(0)16/22.58.40, fax (+32) (0)16/29.47.85. E-mail: info@hbl.be.

***

We brachten het reeds vorige maand, stripwinkel **Wonderland**, Paardsdemerstraat 19, te Hasselt ging over in andere handen. De gelukkige is *Rigo Verbeemen* (42), tot voor kort trucker uit Hasselt en reeds jarenlang een gepassioneerd stripverzamelaar. Zijn grote droom, stripfiguur worden in een Suske en Wiske verhaal werd door de *Surprise show* (op VTM) werkelijkheid. Twee plaatjes duurt zijn gastoptreden in het Suske en Wiske verhaal *De ongelooflijke Thomas* als verpleger van *De snorrende snor,* de vader van tante Sidonia. Rigo kreeg de originele tekeningen plechtig overhandigd door Paul Geerts tijdens de uitzending. De Surprise Show gaf tevens de doorslag om iets anders met zijn leven te gaan doen. Samen met zijn schoonbroer ging Rigo praten met Luk, de vorige eigenaar van Wonderland en de overname werd een feit, of hoe dromen soms nog in vervulling gaan.

***

Jong geleerd is oud gedaan moeten de leerlingen uit de Berchemse school *'t Hinkelpad* gedacht hebben. De zesdejaars van deze lagere school werkten nog tot vrijdag 27/10/00 aan een **animatiefilm**. Het projekt kaderde in het Europese Jeugdfilmfestival. Het geheel wordt gesubsidieerd door de Europese Commissie die kinderen uit heel Europa via nieuwe media in contact wil brengen met cultuur. Het project van 't Hinkelpad wordt mee begeleid door de stichting Raoul Servais. Het filmpje zelf wordt vertoond in verschillende landen. Het geheel werd opgebouwd vanuit een eenvoudig scenario. Het gaat over het jongetje Alex dat voor zijn verjaardag een ballonreis wint, wat uitmond in fantastische avonturen. Het logboek over de prestastie kan je naslaan op:www.yeac.net.

***

Onder de noemer *De Rode Ridder sterft nooit,* werd de 86-jarige jeugdschrijver Leopold Vermeiren in Weekend de zaterdag bijlage van de krant Het Volk (28/10/00) in de bloemetjes gezet. Hij is immers de geestelijke vader van **Johan de Rode Ridder** waarvan net het 64ste jeugdboek

De Rode Ridder in de spookstad Petra verscheen. Johan werd in 1946 geboren in het jeugdblad *De kleine Zondagsvriend*. Rond kerstmis 1959 kwam ook de stripversie van Willy Vandersteen uit. De serie loopt nog steeds onder Karel Biddeloo en Leopold Vermeiren krijgt er nog altijd auteursrechten voor. Maar een groots eerbetoon valt deze jeugdschrijver volgend jaar te beurt. Dan wordt in Temse een twee meter hoog beeld van de Rode Ridder onthuld. Eigenlijk van Leopold zelf, want naar zijn evenbeeld is Johan destijds geschapen.

***

We kondigden het een tijdje terug reeds aan, toen alles nog in de begin steigers stond. Maar nu lijkt er eindelijk schot in de zaak te komen. De première van de musical **Kuifje**, *De Zonnetempel* komt er op 15 september 2001 in de Stadsschouwburg van Antwerpen. Tom Van Landuyt speelt Kuifje, Haddock wordt vertolkt door de Nederlandse bariton Henk Poort, Bianca Castafiore wordt vertolkt door operadiva Jacqueline Van Quallie, Frans Van der AA geeft prof Zonnebloem gestalte en Kris Van den Durpel en Guido Naessens vertolken het ongeëvenaarde duo Jansen en Janssen. In Antwerpen loopt de musical tot 9 december 2001 in totaal goed voor plusminus 80 voorstellingen. De voorverkoop der tickets start in maart 2001. Er komt ook een Franstalige versie die gaat op 23 maart 2002 in première te Charleroi. Info: 0486.19.19.19. of www.tintin.com.

***

Arcadia gaat er weer tegenaan. Een mooi uitgebalanceerd programma 2001. Maart 2001, nieuwe reeks *Greyline Collectie,* het nieuwste Mick Mac Adam album *De onthoofde minnaars* gebracht in A4-formaat en volledig in potlood van André Benn op scenario van Luc Brunschwig. Prijs 3295fr. Verschijnt 10 & 11/maart 2001 tijdens de stripbeurs te Wilrijk van vzw 't Vlaams Stripcentrum.
Zapman De wraak van Kamerah een verhaal dat tot op heden alleen verscheen in TeVe blad en van de hand van niemand minder dan Jan Bosschaert, wordt voorgesteld op 17 juni 2001 tijdens de Mercatorstripbeurs te Kruibeke. Prijs 1895 luxe, 395 sc.; Na het succes van Arkel 1 nu het vervolg in deel 2 *De 7 opperduivels,* tekenaar Marc Hardy en scenarist Stephen Desberg , verschijning op 1& 2 september 2001 tijdens het Brabants stripspektakel te Valkenswaard. Prijs 1895 luxe, 395 sc. ; Van Mick Mac Adam verschijnt in de gewone serie de nummer drie *Ivoren handen,* tek André Benn en scen Stephen Desberg. Voorstelling op 21 oktober tijdens de strip & platenbeurs te Aarschot. Prijs 1895 luxe, sc 395. Bij intekenen op de ganse reeks ontvang je gratis een uniek schetsboekje van niemand anders dan Jan Bosschaert. Wees snel het kleinood *Myllenia* omvat slechts 100 exemplaren. Info: Arcadia, Lijsterstraat 11, 2580 Putte -Beerzel.

***

Het kan niet op voor jeugdschrijver Marc de Bel niet alleen verschijnt de film *Blinker 2* en staat er een interactieve cd-rom voor volgend jaar gepland, ook zijn populaire **Boeboeks** worden voor altijd in strip vereeuwigd. Het is de bedoeling van Standaard Uitgeverij jaarlijks 2 albums van deze kleine aardwezentjes uit te brengen. Het eerste verhaal *Het web van de spin & Piepel is ziek* verschijnt in maart 2001. Marc de Bel verzorgt de scenario's, tekenhulp van Ivan Adriaenssens en michel Vincent.

***

Voor volgende tentoonstelling hebt u letterlijk en figuurlijk een zee van tijd. Vanaf 15 december 2000 tot 16 september 2001 loopt in Het Maritiem Museum Rotterdam, Leuvehaven 1, 3011 EA Rotterdam, de tentoonstelling ***Alle Haaien!- Striphelden op zee.*** De stripcultuur is rijk aan maritieme verhalen. Maritieme helden als Popeye, Kapitein Rob, Corto Maltese, Thorgal en Kappie beleven vele avonturen op het water. Maar ook bekende helden als Suske en Wiske, Asterix en Obelix, Kuifje, Douwe Dabbert en Franka kiezen regelmatig het ruime sop. Openingsuren: Dins- t/m zaterdag 10.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 11.00-17.00, in juli en augustus ook op maandag van 10.00-17.00. Gesloten maandag, 25 december, nieuwjaarsdag en 30 april. Info: tel (+31)(0)10/4132680, fax (+31)(0)10/4137342, e-mail: info@mmph.nl of www.maritiemmuseum.nl

***

Wens je gezellig mee te kletsen, stuur je info naar : Koffieklets, Van der Nootstraat 42, 3012 Leuven of e-mail willem_gay@hotmail.com.

Prijs De Leeuw 2000

Brabant Strip zetelt vanaf dit jaar mee in de jury van de *Prijs de Leeuw* (Delhaize). Een prijs die jaarlijks wordt toegekend aan een debuterend auteur, met maximum 3 gepubliceerde strips. En was het toeval of niet, de favoriet van Brabant Strip viel tijdens deze negende editie in de prijzen. Sterk eensgezind opteerde de jury van de Prijs de Leeuw voor het album ***Vagues à l'âme*** van Grégory Mardon, uitgegeven bij Les Humanoïdes Associés. De jury onderstreepte het erg ontroerende en humane karakter van deze strip, hoewel het gaat om een individuele kroniek, die reikt naar het universele. Het verhaal voert een man en zijn familie ten tonele, van bij de Algerijnse onafhankelijkheid tot de problemen die de talrijke pieds noirs gekend hebben in het thuisland. Mensen die de Franse taal onkundig zijn, blijven vermoedelijk op hun honger zitten daar dit verhaal waarschijnlijk nooit in het Nederlands vertaald wordt.

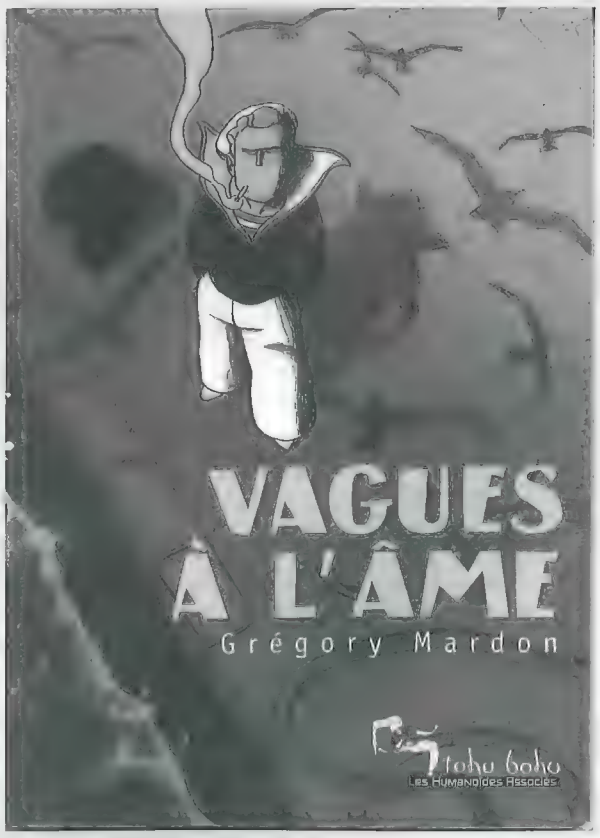

Nieuwe strips

verschenen voor eind oktober

Willem

Strips

Concentra uitgeversmaatschappij N.V.

Ambionix 1, *Eburonen en blauwe bonen*, tek: Swerts & Vanas & scen: Hec Leemans, sc 165bfr, 4,09 euro, kleur. Tijdens de stripbeurs te Hasselt op 7 & 8 oktober 2000 gratis verkrijgbaar na het invullen van een wedstrijdformulier en dit op de stand van *Het Belang Van Limburg.*

Oog & Blik

Heinz 22, *Marsmannetjes op de maan*, tek & scen: Windig & De Jong, sc 320, 7,93 euro, zwart-wit. Dit album bevat de dagstroken verschenen van 23 sept 1998 tot 7 april 1999.

Het gekroonde hart/derde deel, *De dwaas van de Sorbonne*, tek: Moebius & scen: Jodorowsky, hc 550bfr, 13,43 euro, kleur, genre: hedendaagse fantasy. Dit is het derde en afsluitende deel van *Het gekroonde hart,* eerdere delen verschenen bij Casterman.

Oog & Blik/ De Harmonie

Tomoyo 3, *Geen liefde zonder tranen*, tek & scen: Mark Hendriks, sc 640bfr, 15,86 euro, zwart-wit.

De Boemerang

The Champions, *Olympische spelen special*, tek & scen: Gürsel, sc 295bfr, 7,31 euro, kleur. Bevat gags die reeds eerder verschenen in album bij de Boemerang.

Marsu Productions

Marsupilami 14, *Het Godenkind*, tek: Batem & scen: Bourcquardez & Saive, sc 180bfr, 4,46 euro, kleur. Een dame op leeftijd wil de eeuwige jeugd bezitten, hiervoor moet een kind geofferd worden in een tempel diep in de jungle. De Marsupilami steekt hier een stokje voor.

Dupuis

De Boss 2, *Je hoort nog van ons*, tek: Bercovici & scen: Zidrou, sc 165bfr, 4,09 euro, kleur. De Boss is een fictief personage, geïnspireerd op een figuur uit de Mazdabende op dreef. Een creatie van Tome en Darasse, werd in 1993 uitgegeven door Dupuis.

Melisande 8, *Halloween*, tek: Clarke & scen: Gilson, sc 165bfr, 4,09 euro, kleur. Verpakt in krimpfolie, met zelfklever met als opdruk "Gratis! Jaag je vrienden de schrik op het lijf met een echte heksenhand". Deze groene hand werd apart in krimpfolie verpakt en zit bij het album verpakt.

Vrolijke Vlucht, *Het leven is lijden* 3, *Rien ne va plus*, tek: Thiriet & scen: Larcenet, sc 180bfr, 4,46 euro, kleur. Gags, die het mensdom in zijn blootje zetten.

Spotlight Dupuis, Dallas Barr 5, *Anna van de 1000 dagen*, tek: Marvano & scen: Haldeman, sc 180bfr, 4,46 euro, kleur. Dallas Barr ontmoet een vrouw op middelbare leeftijd die beweert zijn dochter te zijn. Zij hoopt dat Dallas Barr zijn verjongingskuur aan haar overdraagt.

De avonturen van Buck Danny 49, *De nacht van de slang*, tek & scen: Bergése, sc 165bfr, 4,09 euro. Een Amerikaanse F-16 piloot komt terecht in een no-fly zone tussen Noord- en Zuid-Korea. Amerikanen en Koreanen proberen de piloot als eerste te pakken te krijgen.

Vrije Vlucht, *Vergeten in Amman*, integrale uitgave, tek: Lax & scen: Giroud, hc 795bfr, 19,71 euro, kleur. Bevat een dossier met nooit eerder gepubliceerd materiaal. Na de tweede wereldoorlog werden jonge Fransen naar Vietnam gestuurd, na de verschrikkingen aangericht door hun landgenoten lopen sommigen over naar de vijand. Zij worden beschouwd als landverraders en doodgezwegen. Hun familie blijft in het ongewisse.

Uitgeverij Boumaar

Claudia Brucken 4, *Operatie Sneeuw*, tek: Minck Oosterveer & scen: Willem Ritstier, sc 299bfr, 7,41 euro, zwart-wit. Van deze uitgave is ook een gelimiteerde gebonden uitgave verschenen in een oplage van 150 ex. Bij 46 banden is een originele plaat 40 x 60 cm bijgevoegd. Oplage genummerd en gesigneerd. Prijs hiervan onbekend. Na 10 jaar verschijnt dit verhaal bij Boumaar. In 1990 besloot Lombard om bijna alle series van Nederlanders stop te zetten. Nog zes pagina's van dit album moesten getekend worden. Onder impuls van uitgever Ron Streppel ziet dit verhaal dan toch nog het licht.

Zodiak 3, *Chyron*, tek: Minck Oosterveer & scen: Willem Ritstier, sc 299bfr, 7,41 euro, zwart-wit. Van deze uitgave is ook een gelimiteerde gebonden uitgave verschenen op 150 ex., genummerd en gesigneerd door de auteurs. Prijs hiervan onbekend. De planeet Zodiak staat op het punt te verdwijnen, Tom van Santen is nog steeds op zoek naar zijn verloofde en detective Bob Karn is op haar beurt op zoek naar voorgaande personages.

De Stripuitgeverij

De stripavonturen van K3 2, *De babysitters*, tek: Patriek Roelens & scen: Jan Ruysbergh, sc 150bfr, 3,72 euro, kleur.

Cowboy Henk, *De verzamelde werken deel 2*, tek: Seele & scen: Kamagurka, sc 225bfr, 5,58 euro, kleur.

Jommeke 210, *Het Pompoenenkasteel*, tek & scen: Jef Nijs, sc 150bfr, 3,72 euro. Gratis een los bijgevoegde potloodtekening van de Koningin van Onderland, gesigneerd door Jef Nijs.

Jommekes Winterfeest, gags van Biep en Zwiep, tek & scen: Luc Morjeau/ gags van Pitch, tek & scen: Bart De Neve, met een gloednieuw verhaal van Jommeke, *De Snoepkoning* en *Avontuur op Exploria*, tek & scen: naar Jef Nijs, sc 210bfr, 5,21, kleur. Bevat verder nog moppen, spelletjes, puzzels en een knalwedstrijd.

Wonderland halfvier productions

1: **De vrouwen van Ersel**, tek: Ersel, sc, zwart-wit, tekeningen. Dit minialbum werd vervaardigd in een beperkte oplage van 750 exemplaren als exclusiviteit voor De Striepspeciaalzaak, een overkoepelende organisatie van stripwinkels in Vlaanderen en wordt gratis uitgedeeld.

2: **A Long Hot Summer**, tek: Marvano, idem.

Big Balloon

Pukkels 1, tek & scen: Jerry Scott & Jim Borgman, sc 190bfr, 4,70 euro, kleur, genre: humor. Jeroen Donkers is een puber met 3 hobby's : muziek, rondhangen met zijn vrienden en zich verbazen over de stupiditeit van zijn ouders.

Sjors & Sjimmie, Speciale uitgave, Het verzamelalbum, bevat een inleiding over de evolutie van Sjors en Sjimmie door de eeuwen heen. Verder gags van *Sjors, voorzitter van de Rebellenclub* door Frans Piët naar een verhaal van V-t. Ook gags, gebracht door tekenaar Robert Van Der Kroft op scenario van Wilbert Plijnaar en Jan Van Die. Het album werd uitgegeven ter gelegenheid van de uitgifte van de vier Sjors & Sjimmie-postzegels door PTT-post najaar 2000. Het album bevat ansichtkaarten van de 4 postzegels.

Standaard Uitgeverij

De Rode Ridder 181, *De lamp van Aladdin*, tek & scen: Karel Biddeloo, sc 140bfr, 3,47, kleur. Het sprookje van Aladdin in de versie van Karel Biddeloo. Aladdin draagt zijn lamp tijdelijk over aan Johan waardoor deze meester wordt over de geest in de lamp. Had Biddeloo maar zo'n lamp.

De avonturen van Urbanus 84, *Onderbroekje en de wolf*, tek: Linthout & scen: Linthout en Urbanus, sc 150bfr, 3,72 euro, kleur.

Suske en Wiske 266, *De kernmonsters*, tek & scen: Paul Geerts, sc 140bfr, 3,47 euro, kleur. Professor Barabas onderzoekt met gevaar voor eigen leven een boorplatform, waarna hij net zoals de bewoners op raadselachtige wijze verdwijnt.

De Kiekeboecollectie 1, *De Wollebollen/ De duivelse driehoek/ De dorpstiran van Boeloe Boeloe/ De onthoofde sfinx/ Tegen de sterren op*, tek& scen: Merho, hc 999bfr, 24,76 euro, kleur. Bevat een aanvullend dossier van 6 pagina's over de in dit album verschenen verhalen. Na verschijnen van alle albums vormen de ruggen van de albums tegen el-kaar geplaatst een panorama van alle hoofdfiguren uit de serie.

F.C. De Kampioenen 14, *Oma Boma*, tek & scen: Hec Leemans, sc 160bfr, 3,97 euro. Een kranig oudje brengt de voetbalclub naar ongekende hoogten.

Bakelandt 79, *De zwarte hand,* tek & scen: Hec Leemans met medewerking van Claus, sc 160bfr, 3,97 euro, kleur. Rooie Zita en de Crèvecoeur in handen van de Zwarte hand, een misdadige organisatie te Venetië.

KAS boek 1, tek & scen: Marc Legendre, sc 299bfr, 7,41 euro, zwart-wit. Gags in 6 plaatjes waarin een jongetje de wereld bekijkt op een schalkse manier.

Biebel 27, *Paladijs-eiland*, tek & scen: Ikke met medewerking van Dirk Michiels & Kati Debecker, sc 160bfr, 3,97 euro, kleur.

De klassieke avonturen van Nero 25: *De wortelschieters*, tek & scen: Sleen, sc 199bfr, 4,93 euro, zwart-wit.

De klassieke avonturen van Nero 26: *De negen peperbollen*, idem.

Dargaud

Dertien 14, *Staatsgevaarlijk!,* tek W.Vance & scen: J. Van Hamme, sc 199bfr, 4,93 euro. Het album bevat een folder met reclame voor de serie *Tramp*.

De Schorpioen 1, *Het teken van de duivel*, tek: Marini & scen: Desberg, sc 199bfr, 4,93 euro, kleur, genre: historische avonturenstrip. Bevat 7 pagina's extra met schetsen en illustraties.

Lombard

Doggyguard 3, *Waarom altijd ik?,* tek: De Groot & scen: Rodrigue, sc 180bfr, 4,46 euro, kleur, genre: humor.

Adler 9: *De kracht*, tek & scen: Sterne, sc 199bfr, 4,93 euro, kleur, genre: avonturenstrip.

Collectie Getekend: *No Limits*, tek & scen: Derib, hc 425bfr, 10,54 euro, sc 210, 5,20 euro, kleur, genre: educatieve strip. Yann steekt na de breuk van zijn ouders meer tijd in het skaten dan in zijn schoolwerk. Zijn gedrag wordt gevaarlijk en gewelddadig, tot een sportleraar het tij doet keren. Het album bevat 6 extra pagina's met schetsen en illustraties.

Rik Ringers 63, *De impopulaire heks*, tek: Tibet, decors Didier Desmit, & scen: A.P. Duchateau, sc 180bfr, 4,46 euro.

Uitgeverij 9de Kunst

Thomas Pips 10 (in rangorde 38): *De herrieschoppers*, tek & scen: Buth, sc 300bfr, 7,43 euro, pagina's per twee afwisselend blauw & bruin. Eerste druk, oplage 1000 exemplaren, genummerd en gesigneerd door de auteur.

Prometheus

Boris Vanderhoeven privé-detective, *De koffer*, tek: Caryl Strzelecki & scen: Herman Brusselmans, hc 460bfr, 11,40 euro, zwart-wit, genre: humoristische detective (oblong). Boris gaat op verzoek van Fiona, een fotomodel, op zoek naar een verdwenen koffer. Avontuur met onverwachte wendingen.

Secundaire literatuur

Tijdschriften

Ink 1, oktober 2000, driemaandelijks, diverse tekenaars, sc 250bfr, 6,20 euro, gedeeltelijk kleur, gedeeltelijk zwart-wit. Oplage 1500 exemplaren.

Stripschrift 330, maandelijks, jaargang 33 oktober 2000 nr 3, sc 159bfr, 3,94 euro, met info over: Dik Bruynesteyn, Willem, Papieren Drama's.

Zozolala 144, tweemaandelijks, oktober/november 2000, sc, gratis in aangesloten stripwinkels, met info over Lorenzo Mattotti, Erik Schreurs, Stefan.

Dexia

Dexia bank heeft in samenwerking met La Renaissance du Livre een schitterend boek uitgebracht over Het Belgisch Centrum van het Beeldverhaal. Het boek is luxueus qua uitvoering en is onderverdeeld in drie grote hoofdstukken. *Het gebouw van Victor Horta* verhaalt de geschiedenis van het Waucquez-warenhuis en de renovatie tot het gebouw zoals we het vandaag kennen. Foto's en afbeeldingen van bouwplannen verluchten het geheel. *Het Belgisch centrum van het beeldverhaal* handelt over de permanente tentoonstellingen en brengt een verzorgde biografie van de belangrijkste striptekenaars. *De Westerse strip in de 20ste eeuw* tenslotte biedt een geschiedkundig overzicht over de evolutie van de verschillende stripstijlen en tekenscholen van 1900 tot op heden. Elk hoofdstuk is meer dan rijkelijk voorzien van dikwijls ongekende illustraties. Het prestigieuze boek omvat 224 blz en is verkrijgbaar op bestelling bij Dexia bank voor de prijs van 1450nfr. Zeker een aanrader en misschien wel een goeie tip voor een eindejaarscadeau. *Michel*

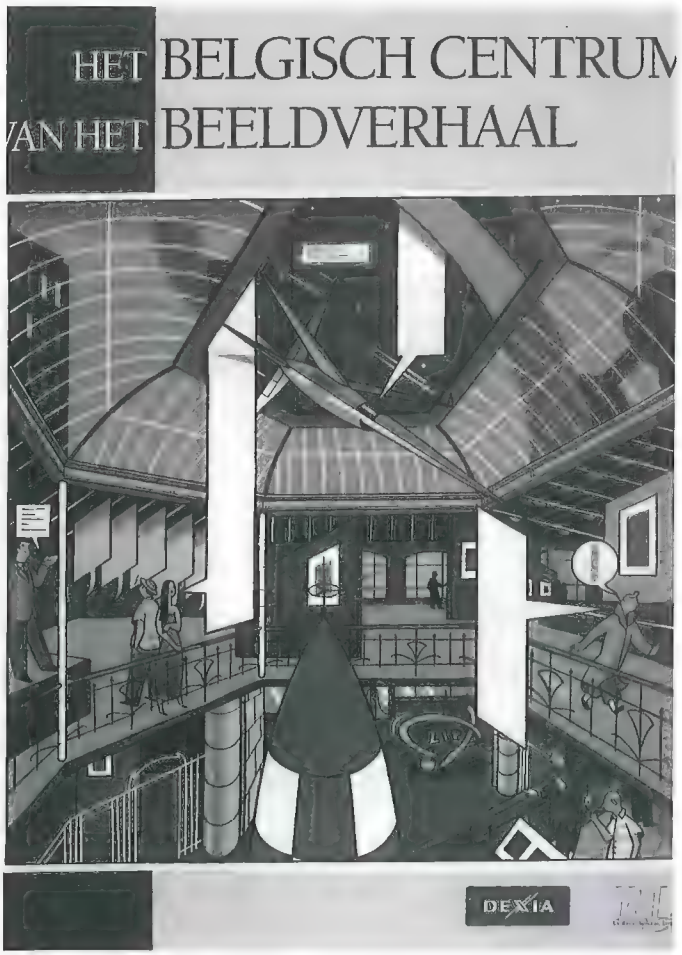

Nieuws uit animatieland — video & games

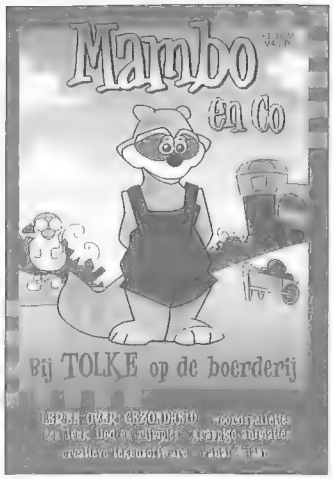

Zoals eerder al aangekondigd, profileert Standaard Uitgeverij zich meer en meer op de markt van multimedia. Zopas werd **Mambo&co.** voorgesteld, een project waarin zowel het educatieve als het ontspanningselement gekoppeld worden aan boekuitgaven. Er is zelfs een internetsite voor de allerjongsten. Mambo&co. zijn zeven diertjes die kinderen meenemen naar de boerderij, naar de ruimte, naar het circus,... Wie thuis een PC heeft, weet dat de allerkleinsten er onweerstaanbaar door aangetrokken worden. Het struikelblok is meestal dat geschreven opdrachten op het scherm hulp van een oudere gebruiker vereisen. Dat is hier mooi opgelost door alles visueel voor te stellen en waar nodig eenvoudige mondelinge instructies te geven. Een vierjarige kan zich dus na een eerste kennismaking zelfstandig bewegen door de spelletjes, liedjes en denk- of doe-opdrachten. Het moet gezegd worden, er zit heel wat "huiswerk" tussen dat wij vroeger met lange tanden in een boek oplosten maar nu zo klaar is met wat muisklikken! Er zijn momenteel 7 CD's beschikbaar, één voor elke figuur, die elk voldoende spelletjes, liedjes en opdrachten bevatten om de kleine surfers meer dan een paar uur zoet te houden. Kleine surfers, ja, want er is ook een club met eigen internetsite aan gekoppeld waarvan je als vierjarige lid kan worden en waarop maandelijks nieuwe spelletjes aangeboden worden. Dat lijkt mij voorlopig nog boven het modale budget te gaan, maar wie een breedband ASDL-aansluiting heeft en maandelijks toch al een vast bedrag betaalt voor surftelefoonkosten heeft hier waarschijnlijk geen last van...

Mambo&Co, 495fr. per Cd-rom (PC/MAC)
Mambo&co. internetavontuur, introductieprijs 795fr.

***

advertentie

Op 20 september kwam Disney's 37-e Classic **Tarzan** uit op video en dvd, naar het klassieke verhaal Tarzan of the Apes van Edgar Rice Burroughs uit 1914. Tarzan speelt zich af in de Afrikaanse jungle in de tijd van Koningin Victoria. Nadat zijn ouders zijn gedood door de luipaard Sabor besluit gorilla moeder Kala, wiens jong ook net is gedood door Sabor, de jongen, die ze Tarzan noemt, op te voeden. Gorilla leider Kerchak kijkt vanaf een afstand toe, hij houdt niet van mensen en ruikt gevaar. Hij ziet Tarzan als een indringer. Tarzan sluit vriendschap met Tantor het olifantje en Terkina, kortweg Terk genoemd, het gorilla-aapje. Dan komen er mensen in de jungle. Het zijn professor Archimedes Q. Porter, zijn dochter Jane en de op geld beluste Clayton.
Speciaal voor Tarzan werd de nieuwe techniek 'deep canvas' ontwikkeld. Bij deze techniek kan de camera door de twee dimensionale tekeningen heen bewegen. Hierdoor krijgt de film meer diepte. Om de gorilla's en andere jungledieren zo echt mogelijk te maken reisden onder andere de regisseurs Kevin Lima en Chris Buck naar Kenia en Oeganda. Phil Collins componeerde vijf nieuwe liedjes voor de film en zong deze ook zelf in in het Engels, Spaans, Frans en Italiaans. Hierdoor is dit dan ook de eerste film waarin de dieren niet zelf zingen. Wanneer je de film op dvd hebt kan je nog een heleboel over de film te weten komen door de extra's die daarop staan. Zo zijn er interviews met tekenaars, met regisseurs, Phil Collins en 'N Sync te zien. Je ziet het storyboard en kan zelfs drie scènes zien die de uiteindelijke film niet gehaald hebben. Wanneer je nog meer over Tarzan wilt weten kan je de Collector's Edition kopen die in Engeland is verschenen. Behalve de film zit daar een extra dvd bij met meer dan ander half uur aan extra's. Voor informatie en bestellingen van deze dvd kan je terecht bij Pieter op internet-pagina www.sorry.demon.nl

***

Bij Ubi Soft is het Game Boy Color spel **Winnie the Pooh** Adventures in the 100 Acre Wood verschenen. Dit spel doet erg denken aan het oude Ganzenbord spel. Je loopt door het bos als Winnie, vangt eikeltjes op die uit bomen vallen, gaat op honingjacht, helpt Knorretje die in het water is gevallen, leert dansen, gaat vissen, gaat worteltjes planten voor Konijn en leest een aantal verhalenboekjes. Voor sommige spelletjes heeft Winnie de hulp nodig van een van zijn vrienden. Een weinig afwisselend spel dat waarschijnlijk alleen voor de allerjongsten even leuk zal zijn. Hopelijk worden de andere, toekomstige Disneyspellen wat uitdagender en spannender.

***

Iedere striplezer heeft wel eens nood aan ontspanning, waarom dan geen Game Boy aangeschaft? Zeker nu ***Kuifje en de Zonnetempel*** als spel voor Game Boy Color wordt aangeboden en Sinterklaas in aantocht is. Het spel haalt een hoog niveau en volgt op zijn minst het scenario van de strip. Je herbeleeft de tocht van Kuifje, van in de haven van Saint-Nazaire tot in het diepste van het Andesgebergte. Het spel wordt gebracht door *Infogrames* voor de prijs van 1498fr. Goed voor uren speelplezier.

***

Joop Schreurs & Willem Gay

Reclamestrips i n z i c h t !!

Nieuws vanuit uit het hoofdkwartier van de Reclamestripclub aan de Westkust, waar visser-voorzitter Jean-Pierre Legein een oogje in het zeil houdt. Heelwat strips uit dit artikel zijn op ruilbasis verkrijgbaar. Neem contact op met de Reclamestripclub! Ter Weide 9, 8670 Oostduinkerke. Tel. 058/51.23.02 (Nl:) 003258512302

© Standaard Uitgeverij, Antwerpen

De reclamestripclub is een zustervereniging van Brabant Strip die zich specialiseert in reclamestrips en alle bijzondere uitgaven waarover je anders pas zou horen als het te laat is. Alle leden zijn ook lid van Brabant Strip.
Nuttige adressen : Het hoofdkwartier : zie bovenaan
Het Nederlands secretariaat : Patrick van de Kerkhof, Waterhoenhof 8, 5672 VH Nuenen, t.040-2839941
E-mail : De.Reclamestripclub@iae.nl (nieuw!)
De Reclamestripclub-website op Internet:
http://www.geocities.com/reclamestrip
Tips voor de rubriek *nieuwigheden* zijn welkom bij Marc Lezy, Meulebekesteenweg 63, 8720 Dentergem, of via E-mail : **marc.lezy@planetinternet.be**
Voor alle info over strips die in deze rubriek vermeld worden, weet u dus waar u terecht kan!!!

Nieuwigheden

door Stefaan

Reclamestrip-albums

De morgen, XIII: bij De Morgen van dinsdag 31 oktober (22ste jaargang nr. 249) zat gratis het album *Waar de indiaan gaat* van de inmens populaire reeks XIII van **William Vance** en **Jean van Hamme** en dit in samenwerking met uit-geverij Dargaud. Met opdruk: "De Morgen" op de strip. Het verhaal is in kleur gedrukt op krantenpapier en bevat achteraan nog enkele informatieve pagina's over de reeks onder de titel *The XIII-files*. Verder kun je op de laatste bladzijde ook nog een enquête invullen en deze opsturen in ruil voor een exclusieve poster van XIII (40 x 60 cm). Vorig jaar had De Morgen reeds het eerste deel uit deze reeks, namelijk *Zwarte vrijdag* als gratis bijlage bij de krant verdeeld, nu is het dus aan de beurt van het tweede deel. Hopelijk volgend jaar deel drie.(B)

Ukkie, *Aan de lijn*: vierkant stripboekje met binnenin 12 stripgagstroken, gratis verspreid in alle natuurvoedingswinkels die Ukkie-chocopasta te koop aanbieden. Verder verschenen ook op de wikkels van de potten Ukkie Hazelnootpasta, Ukkie Chocopasta en Ukkie Duo Pasta in totaal een drietal stripgagstroken, die ook in het boekje staan. Het boekje in kleur werd getekend en geschreven door **Fred Julsing**.(B/NL)

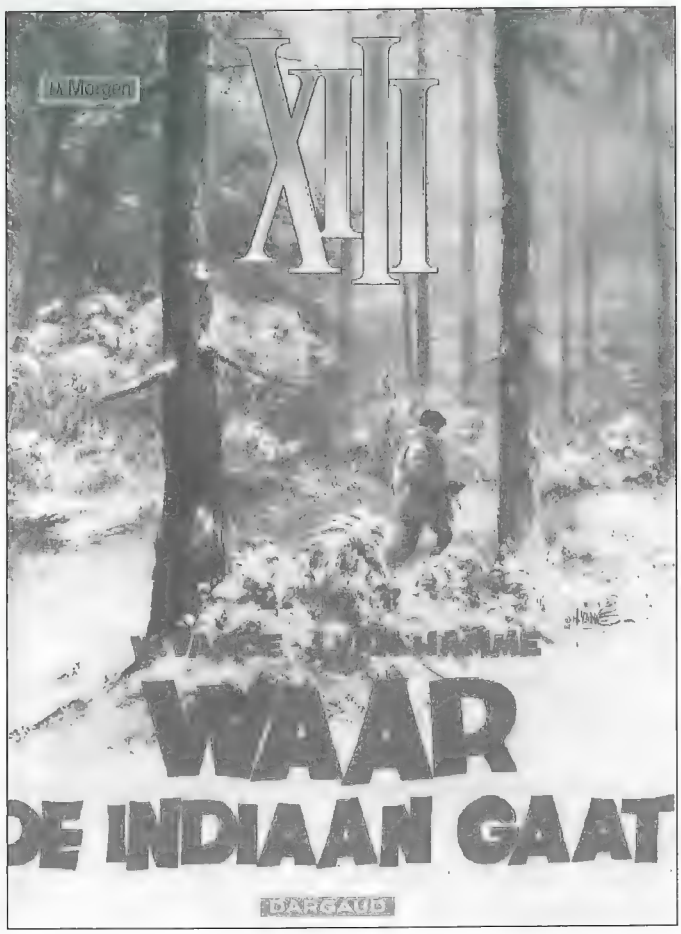

Biep en Zwiep: ter promotie van het derde album van deze twee heksen *getiteld Biep en Zwiep breken door*, tekende tekenaar **Luc Morjeau** twee mini-vouwstripjes in kleur, respectievelijk getiteld *Biep en Zwiep breken in* en *Biep en Zwiep breken uit*. Deze mini-albums worden door de tekenaar gratis aangeboden aan al wie albums van deze stripreeks aanschaft en dit op signeersessies. Allen daarheen! (B)

***Leuke strips recht uit het atelier*:** op zondag 22 oktober stelden Marc Daniëls (**De Marck**) en **Rik De Wulf** (Kiekeboe, Stam en Pilou) van studio Max hun nieuwe strip van 28 bladzijden en getiteld *Grappen en Grollen 1* voor op de cultuurbeurs in Wolvertem. Het album bevat een aantal korte strips van jonge tekenaars die deel uitmaken van één van hun drie stripateliers. Het album werd gedrukt bij de lokale firma Leleu Printing en deze firma plaatste dan ook een volle pagina reclame voor zichzelf.(B)

***Het Hanzevirus*:** zie BSM 81 bladzijde 25. Deze strip is evenwel gewoon te koop in de gespecialiseerde stripwinkels.(NL)

Telepro, Largo Winch: bij het nieuwsmagazine voor radio en televisie Telepro nr. 44 van dinsdag 31 oktober zat gratis

het album *De erfgenaam*, het eerste album uit de reeks Largo Winch van **Philippe Franq** en **Jean van Hamme**, ter gelegenheid van de voorpublicatie van het nieuwe album van Largo Winch *Golden Gate* in Telepro vanaf 7 november. Dit van een zeer slappe kaft voorzien album in kleur bevat de opdruk "Telepro" en zit samen met Telepro verpakt in krimpfolie. Bij de winkelversie zat er bij het nummer ook nog eens een speciaal rood kartonnen aankondigingsblad "Telepro+gratis strip voor slechts 40fr.". Dit blad werd echter niet mee opgestuurd naar de abonnees.(B)

Reclamestrips in kranten, tijdschriften, enz...

Telepro, Largo Winch: enkele weken vóór het verschijnen van het net vermelde nr. 44 van Telepro, met als bijlage de strip van Largo Winch, werd naar personen die lid waren van de Sophie-club gratis een Speciaal nummer - oktober 2000 van Telepro opgestuurd met hierin de aankondiging van het verschijnen van dit gratis album en met de aankondiging dat het nieuwe verhaal *Golden Gate* van Largo Winch zou verschijnen in voorpublicatie in Telepro vanaf 7 november 2000. Ter gelegenheid daarvan werden er op de achterzijde van dit speciaal nummer drie plaatjes uit een Largo Winch-verhaal afgedrukt in kleur, doch voorzien van een aangepaste tekst. Verder wordt er in dit nummer ook nog reclame gemaakt voor een wedstrijd waarbij er 50 volledige stripreeksen van Largo Winch te winnen zijn.(B)

Libelle, *30 jaar Jan, Jans en de Kinderen!:* ter gelegenheid van 30 jaar publicatie van de stripreeks Jan, Jans en de Kinderen in de Nederlandse Libelle verscheen in het nummer 42 van 13 t/m 20 oktober 2000 een feestbijlage over deze familie en over de auteur ervan, **Jan Kruis**. Deze 16 pagina's tellende bijlage bevat onder andere strips, een quiz, het recept voor de Rode eh, je-weet-wel Kater-tompoucen en nog veel meer.(NL)

Mountaineer: binnenin het nummer 28 (lente 2000) van Mountaineer, een gratis driemaandelijks fantasy games magazine in Zwart-wit, op 3000 exemplaren bevindt zich een ongekleurde stripstrook getiteld *De mountaineer* en getekend door Arvid Vanderhaeghen.(B)

Guido campus magazine: dit gratis magazine is de opvolger van het eveneens gratis magazine Go student en wordt tweemaandelijks verspreid onder de studenten in studentenresto's, -homes en -cafés. Het nummer 4 van september bevat een één-pagina-gag in kleur van *De tentoonstelling blijft open tijdens de verbouwingen* door **Midam** en **Clarke**.

Het magazine bevat verder nog een interview met Johan de Moor over zijn reeks Kobe de Koe.(B)

Pay & Go News: deze gratis, uitklapbare nieuwsbrief voor Pay & Go-klanten nr 1 van oktober 2000 bevat op de achterzijde een mini-stripverhaaltje, waaraan een SMS-wedstrijd verbonden is. De strip getiteld *Pay & Go en de SMS story* is in kleur, de tekenaar is onbekend.(B)

Weba: in de reclamefolder van Meubelen Weba verscheen in het nummer met de titel *Jé Wondere Woon Wereld www.weba.be* een stripgagstrook getekend door **Marec** in kleur over www.weba.be. Deze folder werd in een groot deel van Vlaanderen via de post verspreid. Over het stripverhaal werd ook een reclamespot gemaakt, die op TV uitgezonden wordt en die de reclame-actie ondersteunt.(B)

Modesty Blaise: Uitgeverij Panda brengt alle negentig beeldverhalen van Modesty Blaise (meer dan tienduizend afleveringen) uit in boekvorm. Geïnterreseerden kunnen hierop intekenen via het speciale intekenformulier. Dit formulier is een uitklapbare folder, met binnenin een losse 4 pagina's tellende bijlage getiteld *Modesty Blaise, Hoe het begon* en bestaat uit 12 stripstroken in zwart-wit die de ontstaansgeschiedenis van Modesty Blaise verwoorden.(NL)

Eric de Noorman: Uitgeverij Panda brengt eveneens voor het eerst alle verhalen van Eric de Noorman uit in boekvorm. Deze serie bestaat uit 23 banden en kan bestelt worden via het speciale Eric de Noorman intekenformulier. Dit uitklapbaar intekenformulier bevat een strippagina in zwart-wit overgenomen uit *Erwin de zoon van Eric de Noorman.*(NL)

Reclamecampagnes

Lego : bij de Lego-doosjes 5911, 5912, 5913 en 5914 zit telkens een ander mini-stripboekje meeverpakt. Deze strips staan trouwens telkens ook gedeeltelijk afgebeeld op de verpakkingen van de speelgoeddoosjes. Een gouden tip voor Sinterklaas: de kinderen krijgen het speelgoed, de ouders het reclamestripje! Vorig jaar werden ook al 8 andere Lego-strips meeverpakt in de (duurdere) speelgoeddozen van Lego System - Rock Raiders en nog eens 6 andere waren al dit jaar en vorig jaar bijgevoegd in de dozen van Lego System - Star Wars.(B)

Gelegenheidsuitgaven

Strips op de planken, papieren drama's met balloons: zie BSM 81 bladzijde 27

Curiosa

Kuifje: bij de stad Brussel verscheen ter gelegenheid van Brussel/Bruxelles 2000, Europese cultuurstad van het jaar 2000, twee informatiebrochures met op de voorkaft respectievelijk Kuifje en Bobbie en de raket uit *Raket naar de maan*. Beide brochures zijn kosteloos te verkrijgen bij de Dienst voor toerisme en informatie van Brussel en ontstonden in samenspraak met Hergé/Moulinsart in 1999. Zie ook BSM 77 pagina 19. (B)

Werkwijzer voor een technische job: zo luidt de titel van 5 boekjes (één per provincie), uitgegeven door uitgeverij Mo'media in samenwerking met randstad Interlabor, die dienen als sollicitatiegids voor de laatstejaars van het technisch onderwijs. In de boekjes worden zo'n 30-tal bedrijven voorgesteld waaronder Sabena, Colruyt, Belgacom, het Belgische leger, Schweppes,... Bijzonder aan deze boekjes echter is het feit dat ze elk gestoffeerd zijn met een 10-tal tekeningen van Kamagurka.(B)

Suske en Wiske: een hele resem verzorgingsprodukten van Suske en Wiske zijn nu te koop in flacons van 250 ml. Zo is er keuze tussen Suske schuimende showergel, Wiske slimme shampoo, Jerommeke stoere showergel, Schanulleke blije baby shampoo, Sidonia blitse bodylotion en Lambik hippe haargel. De flacons worden verkocht in de Kruidvat-winkels in zowel Nederland als in België.(B/NL)

Jommeke: Bij aankoop van de nieuwe jommeke-albums nr. 209 *Blinkende knopen* en nr. 210 *Het pompoenenkasteel* krijg je gratis als losse bijlage bij de strip een unieke potloodtekening van respectievelijk Pekkie en de Koningin van Onderland. Eerder kon je al vier andere potloodtekeningen verzamelen bij de albums van Jommeke.(B)

XIII: ter promotie van het nieuwe album *Staatsgevaarlijk* verschenen vier verschillende Boomerang Free Cards. Dit zijn postkaarten die gratis verspreid worden in horecazaken over gans België. Twee kaarten zijn Nederlandstalig (1 met de cover, 1 met een plaat), twee kaarten zijn in het Frans (idem). Voor de persvoorstelling werd een tweetalige uitnodiging verstuurd waarop de cover van het album afgebeeld is in kleur .(B)

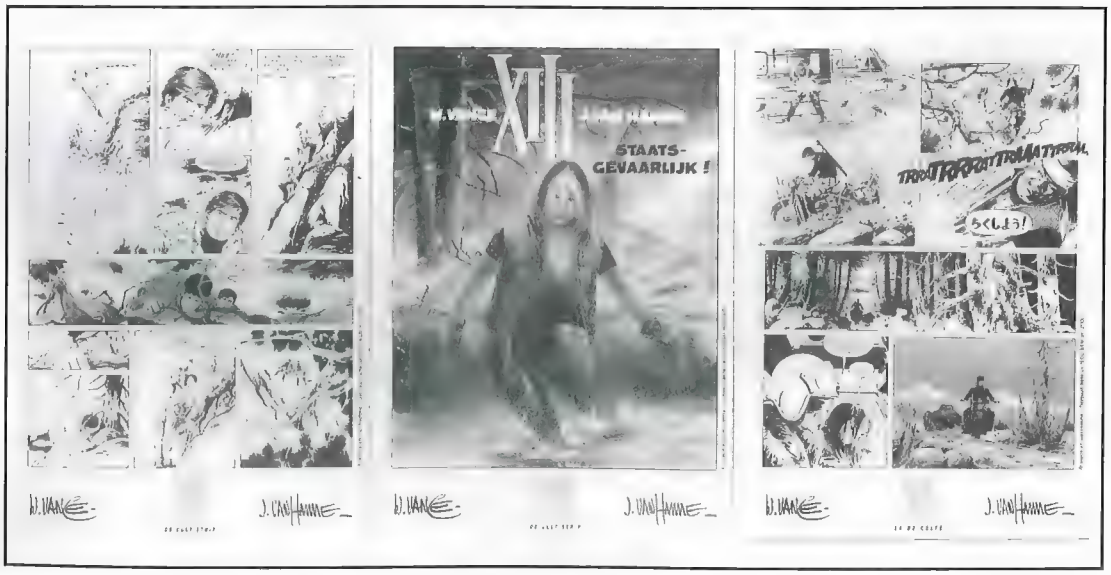

Met dank aan Claire De Brabant, Joke Lannoo, Pierre Christiaens, Johan Van Ransbeeck, Peter van Steenbrugge, Patrick van de Kerkhof en Jean-Pierre Legein.

Clubnieuws

door Jean-Pierre

Zapman, *De wraak van Kamerah*

Dit nog nooit eerder in album uitgegeven stripverhaal van Jan Bosschaert zal verschijnen op ongeveer 100 exemplaren, ter gelegenheid van de 7de verjaardag van De Reclamestripclub, in samenwerking met Arcadia.

Het album is gepland voor medio juni 2001 en dit op de Mercatorstripbeurs te Kruibeke. Exclusief voor De Reclamestripclub zal in dit album een gelegenheidspagina opgenomen worden. Zoals u het van ons gewend bent, zal het album genummerd worden en uiteraard gesigneerd zijn door Jan Bosschaert.

Tevens zullen op de extra pagina alle namen vermeld worden van de leden van De Reclamestripclub. Ieder lid en/of medewerker van de club werd reeds via een infobrief of via e-mail verwittigd van het verschijnen van deze uitgave. Hierin wordt gevraagd zich in te schrijven vóór 10 november. Omdat altijd wel een paar clubleden er in slagen dit te vergeten, kunnen die mensen nog altijd eens proberen het album na te bestellen door contact op te nemen met Jean-Pierre Legein op het nummer 0032(0)58512302.

We kunnen u dan evenwel geen album meer garanderen.

Verschijnselen

Gevolgen van een klapband

Een klapband krijgen, met je sportwagen tegen een boom aanknallen en verplicht zijn te overnachten in het landgoed Zodiak, dit alles overvalt Tom van Santen, ex-marinier en sportleraar en z'n verloofde Caren. Na een nachtje slapen, blijkt Caren in het niets zijn opgelost en wordt Tom gewekt door een akelig ventje, Traa. Die geeft hem al snel de raad terug te keren naar de wereld van de levenden. Gelukkig voor ons houdt Tom Van Santen voet bij stuk en met de hulp van Traa (die er een kunst van maakt geregeld te verdwijnen of andere mensengedaanten aan te nemen), zoekt hij de Libra op, de leider van de Weegschalen en teken van de behulpzaamheid. De wereld van de Zodiak is er één van liefde en haat, intriges en verbeten strijd tussen de sterrenbeelden, die elk in hun rijk heersen. Bij z'n zoektocht door de wereld van de dierenriem, komt hij in een stroomversnelling van avonturen, natuurrampen en hachelijke situaties terecht. Daarbij ontmoet hij de meest bizarre en raadselachtige figuren en sensuele jongedames. Zo wordt hij geconfronteerd met de agressieve Kreeften, doorkruist het domein van de Leeuw en beland in een gladiatorengevecht, wordt gevangen genomen in het woud van de Dwalers (aartsvijanden van de leiders van de Zodiak) en wordt tenslotte van de verdrinkingsdood gered door twee Maagden.

Uiteindelijk arriveert hij bij de Libra, die hem in ruil voor een wederdienst wil helpen om Caren te vinden. Het rijk van de Zodiak wordt immers bedreigt met de ondergang. Een incomplete dierenriem is er de oorzaak van . Ooit was Zodiak een harmonieuze samenleving, waar alle sterrenbeelden vredig naast en met elkaar leefden. Tom Van Santen krijgt nu de opdracht om de ontbrekende amuletten opnieuw met de dierenriem te verenigen. Met de hulp van de zigeuner Taco belandt hij in het domein van de Rammen, redt er de mooie dochter Ellis D'Ari van de Opperram en komt midden in een burgeroorlog terecht. Samen met Ellis zit Tom haar stiefbroeder op de hielen, die het amulet van de Ram heeft ontvreemd. Op het einde van boek 2 wordt een tipje van de sluier opgelicht wie Caren gevangen houdt. Het verdwijnen van Tom en Caren is niet onopgemerkt gebleven en het is nu de pittige vrouwelijke detective Bob Karn die het tweetal opspoort en onvermijdelijk in de surrealistische wereld van de Zodiak belandt met haar wonderlijke bewoners. In boek 3 lezen we hoe ze Tom op het spoor komt. De lotgevallen van Tom van Santen boeien de lezer van bij de aanvang. Voortdurend waan je in een mix van de Oudheid en vroege Middeleeuwen. Doorheen de verhalen is spanning troef; je leest ze in een ruk uit. De verhalenlijn is zorgvuldig en doordacht opgebouwd en de dialogen zijn raak, leuk en spitsvondig. De tekeningen zijn grafisch mooi uitgewerkt, waarbij zwart-witcontrasten en de perspectieven prachtig uitkomen. Voor wie van kwaliteitsvolle, avontuurlijke en fantastische verhalen houdt, zeker een aanrader. *Henri*

Zodiak
album 1, *Libra/Ari*
album 2, *Scorpii/De Ring van Zodiak*
album 3 , *Chyron*
Minck Oosterveer en Willem Ritstier
Uitgeverij Boumaar - 93 p./ 14.50 gulden, 260bfr.

Het zal je geld maar wezen

Het bleef een tijdje stil rond de vrouwelijke tekenaar Dominique David na het stopzetten van haar serie Jimmy Boy bij uitgeverij Dupuis in 1995. Maar nu is ze terug, sterker dan ooit. Uitgever Talent gooit meteen twee delen van de nieuwe serie *Lipstick* op de markt. De vrouwelijke hoofdrolspeelster Lipstick Larue is niet van onbesproken gedrag, ze oefent namelijk het oudste beroep ter wereld uit. De op sex beluste mannen ondervinden soms aan den lijve waartoe een slippertje leiden kan. Na een verhouding van twee jaar met Jose Silva Alves, een onderwereldfiguur, is ze niet langer verliefd op zijn persoon, nee ze aast op zijn keiharde dollars. Een slaapmiddel in zijn drankje en een snelle graai in de kluis zijn goed voor een enkeltje Brazilië. Wat ze niet weet, is dat

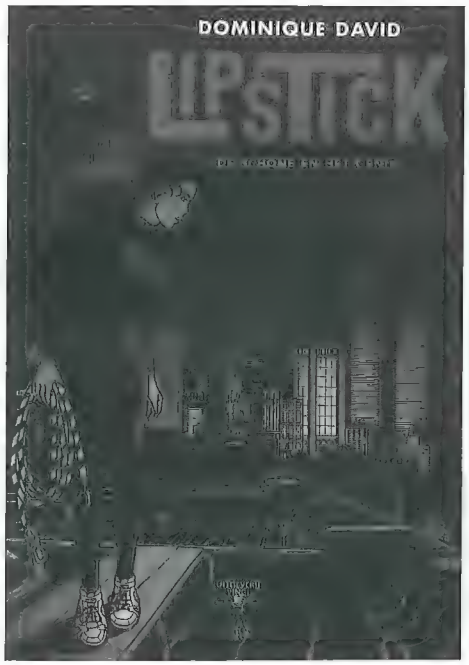

haar escapades gevolgd werden door Arnold, een puber of beter gezegd een eikel met een hoog IQ en nog een schaakwonder op de koop toe. Onherkenbaar vermomd krijgt ze tijdens de vliegreis Arnold als medepassagier aan haar zij. Vanaf dan zijn hun levens voorgoed aan elkaar verbonden, ze kunnen elkaar niet luchten,

maar puber Arnold springt in de bres wanneer Lipsticks fortuin op de Braziliaanse luchthaven en de bagage van de andere passagiers door een jeugdbende gestolen wordt. Hij laat er zijn schaaktornooi zelfs voor links liggen als twee killers opdagen om Larue een lesje te leren. Hun speurtocht naar het in boeken verstopte geld leidt hen naar dokter Kenneth Foerster, hoofdgeneesheer en enige dokter van een dispensarium in de jungle van Tijuca. Het geheel klinkt misschien bekend in de oren en dat is het ook, maar Dominique David weet het mooi te brengen. Opvallend is de soberheid van de middelen waarvan ze gebruik maakt, haar verzorgde uitwerking, haar inzet om krachtige tekeningen te maken. Eenzelfde kenmerk dat we terugvinden in Jimmy Boy. Haar tekeningen komen soms hard en agressief over maar bereiken steeds het beoogde doel. Door de avontuurlijke achtergrond en de gedempte kleuren die bijdragen tot het realisme van haar verhalen kan deze strip gesmaakt worden door jong en oud. *Willem.*

Collectie Vinci
Lipstick 1: *De schone en het genie*
Lipstick 2: *Twee kogels voor een aap*
Tek & scen: Dominique David
Uitgeverij Talent, hc 500bfr. *De softcovers volgen later.*

In de late middeleeuwen

Zelden halen reclamestrips het reguliere circuit, het zijn als het ware buitenbeentjes in de stripwereld. Des te opmerkelijker is het daarom dat uitgever Big Balloon *Het Hanzevirus* op een grote oplage verspreid. Mooi meegenomen voor verzamelaars : niet langer rondstruinen op één of andere beurs om het gewenste item soms peperduur te betalen. Deze strip oogt op het eerste zicht niet echt als een reclamestrip, laat zich zelfs vlot lezen op scenario van Jouke Nijman. De nog steeds niet genoeg geprezen tekenaar Dick Matena drukt helemaal zijn stempel op het verhaal. De tekeningen ogen vijftiger jaren, het lijkt net of je ieder ogenblik Jan Kordaat en compagnon Jefke kan ontmoeten. Hoewel, in de jaren vijftig was er wellicht nog geen computer die kinderen kon mee-slepen naar het verleden. En dat is nu net wat in deze strip gebeurd. Max en Floor, twee avontuurlijke kinderen komen via het computerscherm terecht in Hanzestad Doesburg omstreeks 1493. Niet midden in Doesburg, wel in de kerker onder het stadhuis, alwaar reeds een zekere Frank opgesloten zit. Samen met Frank ontsnappen ze uit hun duistere krocht en gaan op zoek naar hun overgrootoom Floris die valselijk beschuldigd is van valsemunterij, een strafbaar feit, waar onthoofding op staat. Vanuit dit gegeven maken we een tochtje langs verschillende Hanzesteden : Overijsel, Zutphen, Hattem, Doesburg, Zwolle, Kampen, Deventer en last but not least Hasselt. De reclame voor de steden wordt handig weggestopt onder een laag avontuur. We bereiken de steden zowel per paard als met de boot en als er geen vervoer is wordt er gebruik gemaakt van de benenwagen. We maken als het ware het reilen en zeilen in de middeleeuwen *live* mee. De geldwisselaars met hun weegschaaltje, de barbier die zomaar gezonde tanden trekt, het boekbinden als kunst verheven, de rechtspraak die soms een ware parodie is (bestaat nog steeds), de scheepsbouw, kortom het leven van iedere dag. Een lovenswaardig initiatief, deze strip, dat navolging verdient. *Willem.*

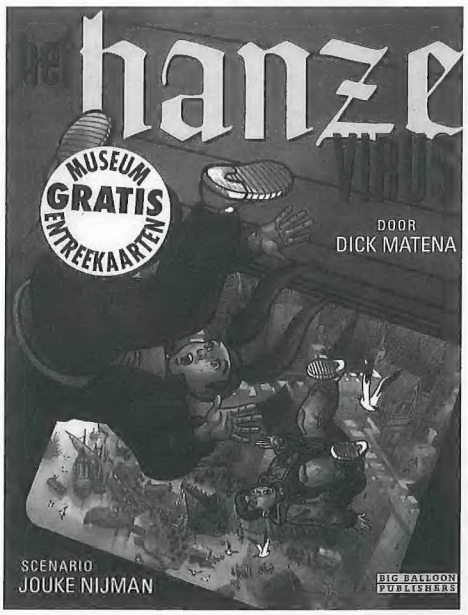

Het Hanzevirus
tek: Dick Matena & scen: Jouke Nijman
Uitgeverij Big Balloon, sc 190fr.

Troosteloosheid troef

Warnauts en Raives is een duo dat reeds enkele succesvolle verhalen op de markt bracht, verhalen vol heimwee, bol staand van melancholie naar verloren tijden. De verhalen werden steeds opgebouwd volgens een beproefd schema. Ze lopen niet echt snel, de tijd is ondergeschikt aan het verhaal. En toch hebben ze iets ondefinieerbaars, je leest en herleest de oudere verhalen met plezier. Een plezier dat verminderde met hun laatste epos *Venitiaanse suites*. De drie eerste verhalen uit de cyclus konden nog door de beugel maar de volgende albums beoogden niet echt aan de gestelde verwachtingen.

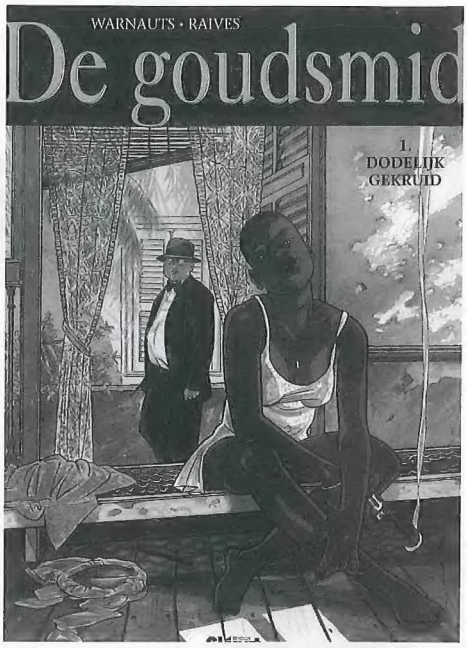

Er zit geen schwung meer in, het is net of tekenaar en scenarist op puur routine draaien. De motor draait nog maar begint soms te sputteren. Zo ook hun nieuwste serie *De goudsmid*. Het geheel begint met een mooi gegeven : de vrouw van de Franse ambassadeur in een Afrikaans land wordt vergiftigd. De plaatselijke politie met aan het hoofd een blanke inspecteur, kan de dader niet localiseren. Hij roept zijn beste vriend Charles Lafleur ter hulp. Vanaf dan wordt de trein der traagheid in beweging gebracht en gebeurt er letterlijk niets meer. Een album lang sleept de speurder ons mee langs bordelen en mondaine dames. Dames met status maar bijna allen belust op zwart vlees, zowel vrouwelijk als mannelijk. Zelfs de hoofdrolspelers dragen niet echt hun rol met verve, het lijken uitgebluste spelers, per ongeluk in de maalstroom van het leven terecht gekomen. Een ander euvel zijn de gezichten van de personages, zelfs door aandachtig toe te kijken kan je met moeite de figuren herkennen. Zo lijken individuen die met elkaar keuvelen wel twee- of drielingen. Is er dan niets goed aan dit album? Toch wel, liefhebbers van mooie vergezichten met op de achtergrond een blauwe zee omzoomd met palmbomen zullen aan dit album veel plezier beleven. Typerend voor het ganse album is de tekst op het laatste plaatje : *En wat nu?*
Willem.

De goudsmid 1: *Dodelijk gekruid*
Warnauts & Raives
Uitgeverij Glénat, hc 459fr.

Gratis zoekertjes.
Schriftelijk meedelen (brief of e-mail). In elk briefje naam of telefoonnr. vermelden a.u.b.

GEZOCHT:

* **Reclamenummers KAPOENTJE** (geef goede prijs); Ons Zondagsblad nrs. 3,6,25,45,47,231,238,305,324,328, 514,523,546,570,600,633,724,776,821,842, ook de nrs. 93 t/m 200 (los) en 854 t/m 884 (los)
  Paul De Bont 014/65.73.79 (82)
* **Kuifjes** te koop gevraagd door verzamelaar 1e druk, harde kaft in een absolute nieuwstaat of in een zeer goede staat (dus geen verhaal van ze zijn al 50 jaar oud dus de staat is niet meer zo mooi) ik ben bereid voor nieuwstaat de catalogusprijs te betalen (tussen de Fl.1000,- en Fl.2200,- per stuk). Ook gezocht delen van de Lombard collectie harde kaft en oude Nero's. Boris Algra, Neuhuysstraat 1 3741sn Baarn, Nederland (82)
* **Kapoentjesalbum** 49; lucifersdoosjes Marc Sleen : De paarse futen, Mama Kali; 45T singeltje Jef Burm (hoesje Sleen) : A De weerman, B Links afslaan; Colibri album; De draak van halfzeven met gele achterkaft jaren '60.
  Marc Landrieux, 056/25.78.01 (82)
* **Michel Vaillant** : eerste druk van De grote match plus Leve de sport ook de nederlandstalige uitgave van fleet alsook nog enkele verzamelalbums van het weekblad Kuifje.
  Caluwaerts Guillaume, e-mail guillaume.caluwaerts@skynet.be tel 03/6581015 (81)
* **Roycostrips** (het kan wel op al is het lekker!) van Hans Kresse. uitg. Romein/Unieboek 1980
  Eric Planting e-mail: ericplanting@lycosmail.com of: tel. NL:0492- 54 76 56 (81)
* **Plagiaat.** Ik heb het boek van Rob Mohlmann over "plagiaat" ooit gekocht, het laatste van de winkel, maar er zijn een aantal bladzijden onbedrukt, p. 82-83; 86-87, 90-91 en 94-95. Wie heeft dit boekje en wil voor mij deze bladzijden copiëren en opsturen? Onkosten worden graag vergoed.
  Ludo Govaerts Tel. 016-343962 Fax. 016-343167 (81)
* **Fiets!** Wij zijn op zoek naar alle strips waarin bekende figuren voorkomen op de fiets.
  Ons adres: Fietsersbond vzw, Hopland 37, BE 2000 Antwerpen
  tel 03/231.92.95 , fax 03/231.45.79 fietsersbond@pi.be http://www.fietsersbond.be (81)
* **Boeken,** tijdschriften, e.d. met illustraties van Rik Clément. (PAO-uitgaven, boek "Liefdesbrieven schrijven", ...) Wie kan me helpen aan uitgeknipte verhalen uit "De gazet van Antwerpen" van Kitty door Dirk Stallaert?
  Joeri Delamane 09/3448073 (81)
* **Kuifje** : Puzzels (Dubreucq en Kuifjebons), Zien en Weten (Albums compleet of losse chromo's van "Vliegtuigen 1939-'45), gekartonneerde Kuifjes in zeer goede staat, alle curiosa (jaren '40-'60, oa. ronde Brochet bonbondoos jaren '60,...). Robbedoes : alle curiosa jaren '40-'60 (oa. papieren strandvlaggetjes, Robbedoes aan de bouw, vloeipapieren). Patrick de Boever Tel. 09/378.04.25 GSM 0476/855.341 patrick.deboever@pi.be (80)
* **Suske&Wiske** tweekleuren in mooie staat: *Knokkersburcht, Het sprekende testament, De geverniste zeerovers, De snorrende snor;* Huize Snoek; Patrick Vranken 052/31.23.46 (tel&fax)

TE KOOP/RUILEN:

* **Ruilen : Robbedoes bonboekje** tegen reclame-nummers Kapoentje met cover Sleen of Rik; kalender Ons Zondagsblad 1954 (Rik) tegen kalender Sleen
  Paul De Bont 014/65.73.79 (82)
* **Zonneland** 1957 compleet; Beeldverhaal in Vlaanderen; Bessy 16 complete verhalen uit Ons Volk
  Paul De Bont 014/65.73.79 (82)
* **Kuifje** Verzamelalbums in diverse staten en prijzen. Ook andere strips. Kijk op de site www.rudihomepage.com of bel na 18u. Rudi Duerinckx rudi_d@hotmail.com 016/63.24.40 (81)
* **Illustrated Classics,** vanaf 1956 tot 1975, goed tot nieuwstaten nrs : 6,32,42,52,56,67,71,79,85,88,90,95,97,98, 102,104,107,109,117,123,127,132,133,135,136,139,140,144,145,146,148,150,151,166,180,191,194,213;goed tot nieuwstaten Top reeks nrs. 5,14,23,26; Extra editie nrs. 3,7; Actuele editie nr.1; Toppers in strip in goede staat nrs : 1,2,3,7,9,10,11,12,15,16,18,19,20,21,24,25,26,28,38,41,53,55,62.
  Wuyts Jozef tel/fax 014/59.09.66 (80)
* **Michel Vaillant** - Renbaan van de Angst (Lombardcollectie) : nieuwstaat / Dan Cooper - De Blauwe Driehoek (Lombardcollectie) : zeer goede staat / Asterix : zeldzame blokkendoos.
  Patrick de Boever Tel. 09/378.04.25 GSM 0476/855.341 E-mail : patrick.deboever@pi.be (80)
* **Luxe uitgave,** groot formaat 'Avontuur zonder helden' van Dani, te samen met de complete serie 'Kinderen van de wind', 1e druk, ruilen tegen de luxe uitgave op groot formaat 'Sound of Killarney' van Franz. Tevens wil ik Storm, luxe bundeling, deel 1 t/m 4 uit de jaren '80 graag ruilen tegen Lotusbloem, harde kaft deel 1, of Thorgal harde kaft deel 18 (zonnezwaard) E-mail adres: blueberry@kabelfoon.nl of telefoon (0031) (0) 653-198254, vragen naar Rob.
* **Suske en Wiske** Informatieboek voor de winkels van albert heyn;bevat een afdruk van de 34 korte verhalen van suske en wiske,zoals die van 24/5/1988 tot 13/08/1988 op de literpaken huismerk-zuivelprodukten zijn afgebeeld. Deze actie van Albert Heyn, in samenwerking met de stichting consument en veiligheid,was bedoeld om te wijzen op de gevaren die jonge kinderen bedreigen in en om het huis,gevaren die vaak worden veroorzaakt door ondoordacht handelen van ouderen. Mag weg voor een goede prijs
  Eric Van In, eric.vanin@planetinternet.be 03/825.52.49 075/84.97.17 (81)

7de Grote Stripveiling

c Butth/De Negende kunst

Op zaterdag 4 november te 13.00. u.
In het K.U.C.
Kortrijksepoortstraat 254
9000 Gent

Originele tekeningen, Vlaamse en Franse albums in eerste druk, curiosa, luxealbums...

Tegen storting van 100 Fr. op PC 000-1723172-64 ontvangt U de geïllustreerde veilingcatalogus

CASTO BVBA
Nederkouter 8 9000 Gent
09/225 41 25

Bezichtiging der loten:

Vrijdag 3 november: 14.00 tot 18.00 u
Zaterdag 4 november: 10.00 tot 12.00 u

U kan nog steeds loten inbrengen voor onze volgende veilingen

STRIPWINKEL

GOBELIJN

GOBELIJN
MECHELSESTRAAT 35
LEUVEN
TEL. 016 / 23.55.86

Open van 10 tot 13 uur en van 14 tot 18 uur,
van maandag tot en met vrijdag.
Zaterdag doorlopend geopend.

Stripwinkel
HET „B"-GEVAAR

ERIK DENEYER
Greepstraat 15
1000 Brussel

Open
maandag tot zaterdag
van 10u30 tot 19u.
tel/fax: 02/513.14.86

Activiteiten op:
27-28 mei 2000
1-2 juni 2000

met op 1 juni o.a. de voorstelling van Nero *De Pax-Apostel* met originele pagina

Speciaalzaak strips

Plouvier A. - Mahy C.

PHILBO

Boek- en papierhandel

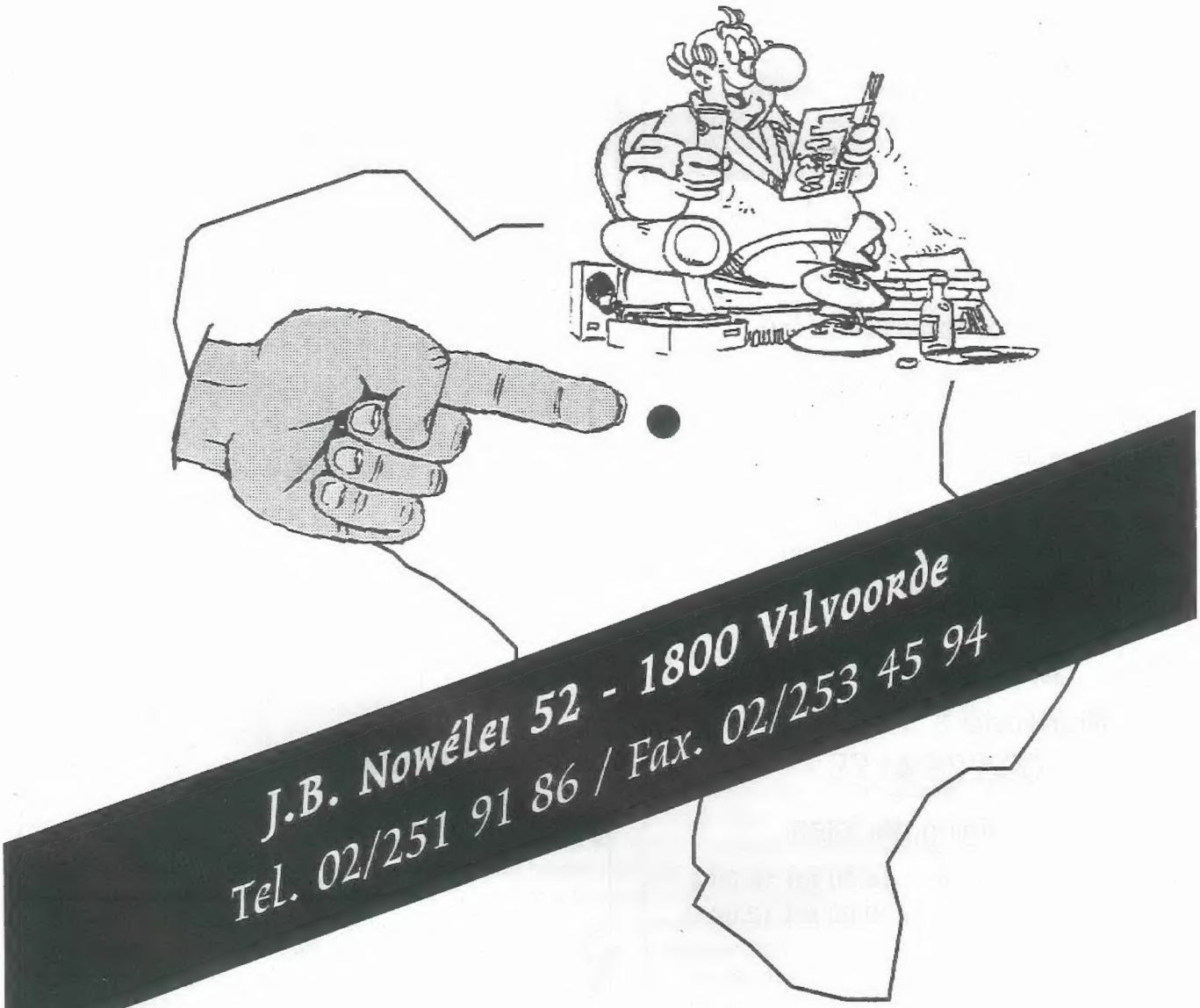

J.B. Nowélei 52 - 1800 Vilvoorde
Tel. 02/251 91 86 / Fax. 02/253 45 94

HRB 570.358 - BTW BE 578.679.630

Artis - Historia en Soubry Ruilcentrum

Ontwerp Drukkerij Dupress 02/253 62 19